

Geronomi

SUOMEN GERONOMILIITON JÄSENLEHTI 1/2015

”Nainen tarjoili minulle
velliä rusinoitten kera.”

MIKON MATKASSA GERONOMIKSI

GERONOMIN URAPOLKU - IKÄIHMISELLE HYVINVOINTI -75 PÄIVISTÄ ILOA JA VÄLITTÄMISTÄ! - KAIKEN KESKELLÄ YHDESSÄ - KOTI-
HOULUTUKSEN VAIHEET - MITÄ ON OMANNÄKÖINEN ELÄMÄ? - SENIORI-VAMOS - TOIMIJUUS - UUTTA ILMETTÄ KÄYTÄNTÖÖN JA
UTKIMUKSEEN JYRKI JYRKÄMÄ - TULEVAT GERONOMIT ICHCI-KURSSILLA PORTUGALISSA - VANHUSKIN UNELMOI - VIITTÄ VAILL
ALMIS - YHDENVERTAINEN VANHUUS - MIKON MATKASSA GERONOMIKSI - OPPILAITOKSET ESITTELYSSÄ - SUOMEN GERONOMIL

SISÄLTÖ 1 / 2015

- 3 Päätoimittajalta
- 4 Suomen Geronomiliitto SGL ry
- 5 Puheenjohtajan tervehdys
- 6 Tutkinnon historiaa
- 7 Kolumni
- 7 Mikon matkassa
- 8 Kotihoito
- 10 Hyvinvointi -75
- 11 Vanhuskin unelmoi
- 12 Geronomin urapolku
- 14 Omannäköinen elämä
- 15 Onnittelut Akavan Erityisaloilta
- 16 Viitta vaille valmis
- 17 Toimijuus - Jyrki Jyrkämä
- 18 Tutkimuskohteena toimijuus
- 19 Kaiken keskellä yhdessä

- 20 Moral dilemmas
- 22 Vähemmistötkin vanhenee
- 23 Kakkua, kiitos!
- 24 Maailmalla
- 26 Seniori-Vamos
- 27 Koskelassa tapahtuu
- 28 Oppilaitokset
- 31 Jäsenetuudet

Tarvittiin neljä innokasta naista, yhteinen visio ja hivenen uhkarohkeutta, jotta helmikuun kuudes päivä 2012 rekisteröitiin Suomen Geronomiliitto ry. Tärkeimpiä syitä ammattiyhdistyksen perustamiselle geronomin tunnettuuden ja ammattikunnan yhdistymisen ohella oli tarve nimikesuojaukselle sekä rekisteröinnille. Tätä työtä ovat tehneet jo monet ennen meitä, joista mainittakoon tähänkin lehteen haastateltu tutkinnon alkuunpanija Aila Vallejo Medina. Olemme päässeet tavoitteeseen, sillä ensi vuonna voimaan tulevassa laissa sosiaalihuollon ammattihenkilöistä geronomi on nimikesuojattu ja Valviran keskusrekisterissä. Kerromme teille aiheesta lisää tulevissa numeroissamme ja pidämme jäsenistön ajan tasalla rekisteröinnin suhteen.

Yhdistyksen alkuvaiheen visioita oli muun muassa ikioma Geronomi-lehti. Tiesimme tähän tavoitteeseen pääsemisen vievän hetken, mutta kieltämättä hämmentää miten nopeasti pidämme käsissämme ensimmäistä lehteä. Se on kuitenkin juuri sitä mitä jo silloin näimme sen olevan. Haluamme kertoa lukijoille mistä puhutaan kun puhutaan geronomin monialaisesta gerontologisesta, arviointi-, ohjaus-, sekä kehittämis- ja laadunhallintaosaamisesta. Eva Wardin tekemä tutkimus geronomien ja sosionomien ammattietikasta vahvistaa hyvin käsitystä vanhustyöhön suuntautuneiden ammattilaisten moraalaisesta ajattelusta.

Toimijuuden ymmärtäminen ja tukeminen on geronomin kokonaisvaltaisen ihmiskäsityksen ydinosaa ja siitä syystä halusimme lehteen kahden teoriaa tutkineen asiantuntijan kädenjäljet. Lukuisat geronomiopiskelijat ja geronomit ovat halunneet kertoa työstään tässä lehdessä. Niistä välittyy ylpeys omaa työtä kohtaan ja jo siitä syystä tämä lehti on päässyt onnistuneesti tavoitteeseensa.

Haluan kiittää muutamia ihmisiä yhdistyksen tukemisesta ja tämän lehden mahdollistamisesta. Kaikki Geronomiliiton hallituksessa olleet jäsenet ovat tehneet pyyteetöntä ja sinnikasta työtä. Yhdessä olemme visioineet, tuskailleet, puurtaneet välillä yön pikkutunneille asti, innostuneet, lannistuneet ja pitäneet myös ansaitusti hauskaa. Pirteä kokoonpano erilaisia osaajia! Lehden taitosta huolehtinut Arja Apo on osoittautunut luotettavaksi ja taitavaksi kumppaniksi matkan varrella. Geromeja opettavista lehtoreista koostuva geroverkosto on tukenut ammattiyhdistyksen perustamista erilaisin tavoin ja yhteistyö on ollut mutkatonta. Erityismaininta omalle Metropolian vanhustyön tiimilleni, jonka jäsenet ovat viisaudellaan ja isoilla sydämillään olleet mitä mainioin tukipilari. En voi myöskään vähätellä oman perheeni ja ystävieni roolia, sillä he ovat arjessa niitä kuulijoita ja vierellä kulkijoita, joita ehdottomasti tarvitaan. Tähän voivat varmasti yhtyä kaikki luottamustoimessa ahertavat työrukkaset, joille siitä omasta

jutusta on tullut niin kovin tärkeä. Mutta ilman teitä ja meitä eivät hommat menisi eteenpäin!

Toivottavasti viihdytte lehden parissa :)

Anna Puustelli-Pitkänen

Geronomi-lehti ilmestyy kaksi kertaa vuodessa. Lehti lähetetään postitse varsinaisille jäsenille, opiskelijajäsenille sekä kannatusjäsenille.

Liity Suomen Geronomiliiton kannatusjäseneksi!
Maksuohjeet:
www.suomengeronomiliitto.fi/jasenyys/jasenmaksu

Geronomi

SUOMEN GERONOMILIITON JÄSENLEHTI

JULKAISIJA Suomen Geronomiliitto SGL ry, Maistraatinportti 4 A (6. krs), 00240 HELSINKI **PUHELIN** 045 808 8084

PÄÄTOIMITTAJA Anna Puustelli-Pitkänen, anna.puustelli-pitkanen@suomengeronomiliitto.fi

TOIMITUSSIHTEERI Iisa Turunen **ULKOASU JA TAITTO** Geronomiopiskelija Arja Apo **PAINO** Multiprint Oy, Vantaa

PAINOSMÄÄRÄ 2000 kpl **ILMOITUSHINNAT** Sivu 390 euroa, 1/2 sivu 260 euroa, 1/4 sivu 150 euroa, 1/8 sivu 80 euroa

ILMOITUSMYNTI Iisa Turunen, aineisto@suomengeronomiliitto.fi

VERKKOLEHTI www.suomengeronomiliitto.fi

Saammeko esitellä

SUOMEN GERONOMILIITON HALLITUS

**MIIA
PULKKINEN**

Valmistuin geronomiksi Metropolia Ammattikorkeakoulusta 2012.

Olen työskennellyt vapaaehtoistyön kehittämisen parissa ja minua kiinnostaa-kin erityisesti kansalaisaktiivisuus ja vaikuttaminen. Syksyllä olen uuden edessä, sillä aloitan gerontologian maisteriopinnot Jyväskylässä.

Geronomiliiton toimintaan tulin mukaan keväällä 2013, tällä hetkellä toimin yhdistyksen puheenjohtajana.

**ANNA
PUUSTELLI-PITKÄNEN**

Olen valmistunut Seinäjoen ammattikorkeakoulusta geronomiksi vuonna 2002 ja myöhemmin sosiaaligerontologiksi (YtM) sekä aikuispedagogiksi Jyväskylän yliopistosta.

Yhdistyksen perustajajäsenenä geronomien tunnettavuuden lisääminen ja ammattikunnan yhdessä vahvistuminen ovat lähellä sydäntäni. Työkseni opetan geronomeja Metropolia Ammattikorkeakoulussa.

**IISA
TURUNEN**

Olen valmistunut geronomiksi Metropolia Ammattikorkeakoulusta vuonna 2013.

Yhdistyksen hallituksen varajäsenenä olen ollut vuodesta 2015 lähtien ja hallituksessa vastuualueeni on viestintä.

Työskentelen sosiaaliohjaajana Helsingin kaupungin palvelutalossa. Vapaa-ajalla intoilen ruoanlaitosta, sisustamisesta ja uusista matkakohteista.

**TIINA
KAKRIAINEN**

Valmistuin geronomiksi Metropolia Ammattikorkeakoulusta 2013.

Työskentelen geronomina Vantaan kaupungin Hoiva-asumisen palveluissa.

Geronomiliiton hallituksen varajäsenenä aloitin 2015.

**SATU
SPETS**

Valmistuin geronomiksi Metropolian Ammattikorkeakoulusta 2013.

Työskentelen tällä hetkellä sosiaaliohjaajana idän sosiaali- ja lähityössä Helsingin kaupungilla.

Olen yhdistyksen perustajajäsen ja tällä hetkellä toimin yhdistyksen varapuheenjohtajana.

**HELI
RIDANPÄÄ**

Valmistuin geronomiksi Seinäjoen ammattikorkeakoulusta vuonna 2002.

Työn ohella on vuosien saatossa tullut hankittua monenlaista lisäkoulutusta. Tällä hetkellä työskentelen järjestöpuolella RAY:n rahoittamassa toiminnassa.

Geronomiliiton hallitukseen tulin mukaan alkuvuodesta 2015.

YHDESSÄ ETEENPÄIN

Pidät käsissäsi Suomen Geronomiliiton ensimmäistä Geronomi-lehteä. Yli 20 vuoden koulutuksen ja useiden satojen valmistuneiden jälkeen se on vihdoin totta: geronomien oma lehti!

Oma ammattilehti on iso askel geronomien ammattikunnalle ja sen yhtenäistymiselle. Suomen Geronomiliitto on perustettu lisäämään ammatin tunnettavuutta, tuomaan esille tutkinnon tuomaa ainutlaatuista osaamista sekä vahvistamaan geronomien asemaa työelämässä. Tärkeää on myös kokemus ”meistä geronomeista”. Yhdistys haluaa olla vahvistamassa eri puolella Suomea toimivien geronomien yhteistyötä sekä ajatusten ja kokemusten vaihtamista. Geronomi-lehti on yksi konkreettinen askel tällä tiellä.

Suomen Geronomiliitto tekee jatkuvaa työtä tavoitteiden saavuttamiseksi eri keinoin. Iloksemme voimme kertoa, että ensimmäistä Geronomipäivää vietetään 4.2.2016 Seinäjoella. Tällöin tarjolla on koulutusta, verkostoitumista sekä mukavaa yhdessä olemista. Laita siis päivämäärä jo itsellesi kalenteriin. Tarkempi ohjelma ja ilmoittautumisohjeet tulevat myöhemmin syksyllä.

Geronomi-lehti on yhteistyön tulos. Juttuja ovat kirjoittaneet geronomiopiskelijat ja asiasta innostuneet jäsenemme. Artikkeleita varten on haastateltu erilaisissa tehtävissä toimivia geronomeja sekä muita vanhustyön vaikuttajia. Useat kymmenet henkilöt ovat halunneet antaa oman panoksensa ensimmäisen lehden syntyyn. Lämmin kiitos kaikille lehden tekoon osallistuneille!

Seuraava lehti ilmestyy keväällä 2016. Kaipaamme lehden tekoon innokkaita vapaaehtoisia ideoimaan sisältöä, kirjoittamaan juttuja, antamaan haastatteluja, valokuvaamaan ja oikolukemaan. Mukaan pääset laittamalla meille sähköpostia osoitteeseen aineisto@suomengeronomiliitto.fi

Antoisia lukuhetkiä lehden parissa!

Mia Pulkkinen

Suomen Geronomiliitto ry:n puheenjohtaja

PS. Tämä lehti on luettavissa myös sähköisenä. Voit siis jakaa hyviä artikkeleita tutuillesi tai vaikkapa sille naapurille, joka halusi tietää tarkemmin geronomeista. Linkki sähköiseen lehteen löytyy nettisivuiltamme osoitteesta www.suomengeronomiliitto.fi

Facebook: Suomen Geronomiliitto ry
Twitter: @Geronomiliitto
Blogi: suomengeronomiliitto.fi/blogi

NINA AREKARI

Olen vuonna 2014 Metropolia Ammattikorkeakoulusta valmistunut geronomi.

Työskentelen tällä hetkellä sosiaali-ohjaajana kotiutustiimissä Helsingissä. Vapaa-ajalla luen, liikun ja matkustan. Lisäksi teen kehitysyhteistyöhön liittyvää vapaaehtoistyötä.

Geronomiliitossa olen toiminut viime vuodesta saakka opiskelijatoiminnan vastaavana.

MARI SALMINEN

Olen valmistumassa lähitulevaisuudessa geronomiksi Metropolian Ammattikorkeakoulusta. Nyt työskentelen Helsingin kaupungin sosiaali ja terveysvirastossa Myllypuron monipuolisessa palvelukeskuksessa.

Olen yhdistyksen perustajajäsen ja olin ensimmäinen puheenjohtaja. Nyt toimin yhdistyksen sihteerinä ja rahastonhoitajana.

GERONOMI (AMK) —TUTKINNON VAIHEIDEN HISTORIAA

Tapaan vanhustyön rautaisen ammattilaisen Aila Vallejo Medinan Seinäjoen Apila-kirjastossa, hän on toiminut Seinäjoen ammattikorkeakoulun lehtorina ja koulutusohjelmapäällikkönä koko ammattikorkeakoulun olemassaoloajan. Vallejo Medina on ollut keskeisesti mukana kehittämässä geronomikoulutusta sen alusta alkaen. Rennon kahvitteluhetken ja kuulumisten vaihdon jälkeen siirrymme virallisempaan osioon. Olen tullut tekemään haastattelua geronomi (AMK) -tutkinnon vaiheista.

KOULUTUKSEN ALKUVAIHEET

Geronomikoulutus sai alkunsa, kun koulutusjärjestelmää uusittiin 90-luvun alussa. Silloin koulutuksiin haluttiin korkeaa tasoa ja perinteiset rajat ylittävää työelämälähtöistä laaja-alaisuutta. Pyrkimyksenä oli päästä irti vanhoista, piintyneistä koulutus- ja työelämä rakenteista. Oli tarvetta uudenlaisille koulutusohjelmille, jotka vastaisivat paremmin työelämän vaatimuksia ja pystyisivät myös kehittämään sitä. Seinäjoella harkittiin alkuvaiheessa kolmea perinteistä sosiaali- ja terveysalojen rajat ylittävää koulutusohjelmavaihtoehtoa: vammais-, päihde- ja vanhustyön asiantuntijakoulutusta.

MILLÄ PERUSTEELLA PÄÄDYTTIIN VANHUSTYÖHÖN?

Valinnassa ei oikeastaan ollut yhtä ratkaisevaa tekijää. Näin jälkikäteen ajateltuna tuntuu suorastaan ihmeelliseltä, että ymmärrettiin valita juuri vanhustyö. Yhtä hyvin se olisi voinut olla vammais- tai päihdetyö. Ei silloin osattu vielä kuvitella,

miten laajaksi vanhustyön palvelujen tarve ja palvelujärjestelmä muodostuisi varsin lyhyessä ajassa. Oikean ratkaisun teimme, Aila Vallejo Medina kertoo. Koulutuksen suunnittelu alkoi syksyllä 1991. Erityisen intensiivistä suunnittelu oli kevään 1992 aikana, jolloin koulutusraamit piti lyödä lukkoon. Suunnitteluryhmä koostui sekä terveys- että sosiaalialan yksiköiden henkilöistä. Molemmista yksiköistä oli omat edustajansa. Suunnitteluryhmä oli varsin suuri (säännöllisesti 8–10 henkilöä). Jo koulutuksen suunnitteluvaiheessa 12 eteläpohjalaista kuntaa sitoutui yhteistointaan uuden koulutusohjelman suunnittelussa ja toteutuksessa. Alkuvaiheen isoihin suunnitteluseminaareihin osallistui edustajia sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä silloisen Vaasan läänin sosiaali- ja terveysosastolta. Yhteistyökuntien vanhustyön vastuuhenkilöitä haastateltiin kartoittaen heidän näkemyksiään tulevaisuuden vanhustyöstä ja vanhustyön asiantuntijan osaamisvaatimuksista.

Koska kyseessä oli uusi koulutus, osaamiskuvausten laatimiseen panostettiin jo ensimmäisestä koulutusryhmästä lähtien. Tässä kuvaamisessa oltiin jo varsin pitkällä 1990-luvun lopussa, kun ensimmäinen terveysalan valtakunnallinen osaamiskuvaus-projekti toteutui. Vanhustyön koulutus osallistui projektiin ”yli alojen menevänä” koulutusohjelmalla yhdessä kuntoutusohjaajakoulutuksen kanssa. Osaamiskuvausprojekti teetti paljon töitä, mutta Vallejo Medinan mielestä se oli äärimmäisen tärkeä ja kannattava, koska selkeät osaamiskuvaukset antavat vankan pohjan opiskelulle. Ne ovat myös tärkeä viesti työnantajille ja päättäjille sekä rinnakkaisille työntekijäryhmille.

Alun perin vanhustyön asiantuntijakoulutus oli suunniteltu alkavaksi vuoden 1993 alusta. Hakuaika oli edellisenä

syksynä, mutta se ei tuottanut riittävää hakijamäärää. Hakuaikaa pidennettiin ja koulutus päästiin aloittamaan maaliskuun 8. päivänä vuonna 1993. Opiskelijamäärä oli 12. Vaikka kyseessä oli nuorisokoulutus, kaikilla opiskelijoilla oli jo aikaisempi, esimerkiksi kodinhoitajan tai apuhoitajan koulutus. Ensimmäiset vanhustyön asiantuntijat valmistuivat keuhkokuumeella 1996.

Geronomikoulutuksen tavoitteena oli ja on edelleenkin kouluttaa vanhustyön asiantuntijoita sosiaali- ja terveysalan eri sektoreille ja tasoille. Vallejo Medinan mielestä tämä tavoite on täytynyt erityisen hyvin.

GERONOMI -TUTKINTONIMIKKEEN HISTORIAA

Geronomi-nimikkeen saaminen käyttöön ei ole ollut aivan helppoa. Jo koulutuksen alkuvaiheessa oli selvää, että virallinen ammattinimike pitää olla. Neljä ensimmäistä ryhmää valmistui ilman varsinaista nimeä vanhustyön asiantuntijoiksi. Vanhustyön asiantuntijanimike otettiin käyttöön suoraan ammattikorkeakoulun kokeilulaisesta, jossa ilmaistaan ammattikorkeakoulun kouluttavan alansa asiantuntijoita.

Nimikeasian edistämässä opiskelijoilla oli koulutusorganisaatioiden ohella suuri rooli. Järjestyksessä toiselle opiskelijaryhmälle annettiin kaksi nimivaihtoehtoa, geronomi tai vanhustyön ohjaaja. Näistä kahdesta geronomi oli opiskelijoille mieluisempi ammattinimike. Geronomi (AMK) tutkintonimikkeestä saatiin tieto alkukesästä 2000. Opiskelijat (Ryhmä 5) olivat siinä vaiheessa jo kesälomalla. Koin tiedon niin tärkeäksi, että soitin jokaiselle kotiin tämän ilouutisen, Aila Vallejo Medina nauraa. ■

Suurimmalla osalla meistä on lista asioista, jotka pitäisi tehdä. Pitäisi lyödä lukkoon joulun lomamatka, pitäisi viedä vaatteet kierrätykseen, pitäisi siivota

AINA MUN PITÄISI

se kaappi, jonne on koko kuluneen vuoden ajan laittanut tavarat, joille pitäisi tehdä jotain. Pitäisi perua lehden kestotilaus, pitäisi lähteä jumppaan, pitäisi ottaa pieni lasinen joulukuusi pois makuuhuoneen ikkunasta ja ehdottomasti pitäisi kirjoittaa tämä kolumni.

Keväällä 2015 Pertti Kurikan Nimipäivät rokkasivat itsensä suomalaisten sydämiin Euroviisuissa kappaleella ”Aina mun pitää”. Kappale sai minutkin miettimään, mitä pitää ja mitä pitäisi tehdä. Mietin, miksi tekemisen aloittaminen on välillä niin sietämättömän vaikeaa? Huomaan käyttäväni äärettömästi energiaa siihen, että valmistaudun tekemään asioille jotain. Psyyykkään itseäni niin valmiiksi, että lopulta löydän itseni Facebookista selaimasta vanhan koulukaverini kuvia, tai jotain muuta yhtä tärkeää ja merkityksellistä.

Kun olen selannut Facebookin lisäksi Instagramin, lakannut kynnet, ottanut lakan pois ja lakannut kynnet samalla värillä uudestaan sekä ihaillut lasista pientä joulukuusta, olen

vihdoin valmis. Avaan sekataravakaappimme oven päättäväisesti ja suurellesesti. Väistelen muutamia putoilevia tavaroita ja ryhdyn toimeen. Lajittelen, siivoan, järjestän uudelleen ja laitan pois kaiken turhan. Seuraavaksi buukkaan lomamatkan, perun lehden kestotilauksen ja pakkaan treenivaatteet jumppakassiin. Tunnen itseni todelliseksi voittajaksi ja nautin tehokkuuden tunteesta, joka valtaa minut. Ihmettelen jälleen kerran miksi en tehnyt kaikkea tätä aikaisemmin! Mitä kaikkea muuta olisin ehtinyt tehdä huokailun ja asioiden lykäämisen sijasta! Seuraavalla kerralla pitäisi muistaa tämä tunne. Pian huomaan lakkaavani taas kynsiä.

Jouluisin, kiireiden keskellä, olen kiitollinen, etten ole ottanut pientä lasista joulukuusta pois ikkunasta. Voin hyvillä mielin yliviivata joulukoristelut to do-listaltani ja saan hieman enemmän aikaa selata Instagramia.

IISA TURUNEN
Geronomi (AMK)

MIKKO HAAPALAINEN GERONOMI (AMK) -OPISKELIJA

MIKON MATKASSA GERONOMIKSI

”Nainen tarjoili minulle velliä rusinoitten kera. Se oli pahaa. Nainen kertoi minulle asuvansa eteisen sähkökaapissa. Hän oli sähkötarkastaja. Hänen sähkölaatikonsa oli sisustettu ruskeilla kulmatapeteilla. Joimme siellä vehnäteetä. Sekin oli pahaa. Lähdin matkalle kanajalostamoon. Jalostin siellä itselleni nokkosen. Siitä tuli myöhemmin elämäkumppanini.” Tämä oli suora lainaus vuodelta 1988, kahdeksannelle luokalle kirjoittamastani äidinkielen aineesta ”Outo uni, joka jäi mieleeni”. Sekava, surrealistinen juoni, jossa ei ollut oikeastaan mitään tolkkua. Se kuvastaakin ehkä jollain tavalla parin viikon jälkeistä olotilaani aloittaessani tammikuussa 2015 geronomiopinnot Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Kaikki se tietotaito, mitä geronomin tulisi hallita ja osata hyödyntää, tuntui aivan surrealistisen elokuvan käsikirjoitukselta. Eihän kukaan kykenisi siihen. Koska en ollut edes tehnyt aiemmin mitään vastaavan alan töitä, olin suoraan sanottua hieman kauhuissani, mihin olin itseni laittanut.

Uuden koulutuksen pohdinta alkoi, kun olin ollut pari vuotta hoitovapaalla hoitamassa poikiani kotona ja aloin miettiä uutta suuntaa elämälleni. Ryhdyn pohtimaan mahdollisesti työtä joko vanhusten tai lasten parissa. Olin aiemmin valmistunut audiovisuaaliseksi mediatuottajaksi ja tehnyt myyntialan töitä. Tarttuessani yhteishakuoppaaseen huomasin geronomin opintojen opintokokonaisuuden. Koulutusohjelma tuntui mielenkiintoiselta, ja päätin hakea kouluun. Ensimmäisellä yrityksellä en onnistunut tässä, mutta päätin vielä kokeilla uudemman kerran. Tämä yritys tuotti toivotun tuloksen ja siitä alkoi uusi matka kohti uutta ja tuntematonta.

Nyt, kun koulua on käyty reilu puoli vuotta, ovat ajatukset alkaneet selkiytyä ja toimintakentän mahdollisuudet alkaneet näyttäytyä jollain tavalla ymmärrettävinä. Jos alkuun ajatukset opituista asioista olivat surrealistisen elokuvan käsikirjoituksen tasoa, nyt ne tuovat ehkä mieleen ranskalaisen taide-elokuvan käsikirjoituksen. Tosin ilman tekstitystä. Hetkittäin tietää,

mitä on tekemässä, mutta uutta asiaa tulee valtavasti kokoajan. Se, missä oma sijoittuminen tulevaisuuden työkentällä tulee olemaan, on vielä kuitenkin aika pimenossa. Mahdollisuudet ovat suuret ja se tunne, että ollaan kehittämässä jotain tärkeää ja hyödyllistä, on voimakkaana takaraivossa. Onneksi tässä kaikessa on tukena hieno, yhteen hiileen puhaltava ryhmä opiskelukavereita, joilta saa aina apua. Ei tarvitse yksin olla omien ajatustensa kanssa. Tervetuloa seuraamaan matkaani kohti geronomiutta ja ajatuksiani siitä!

GERONOMI JA TULEVAISUUDEN KOTIHOITO

Kotihoidossa tehdään tärkeää työtä vanhusten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kotihoidon ongelmista on kuitenkin keskusteltu julkisuudessa paljon. Mikä on kotihoidon tulevaisuus etenkin lain ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista tuomien muutosten myötä ja miten geronomin osaamista voitaisiin hyödyntää toiminnan kehittämisessä?

Kotihoidolla pyritään tukemaan niitä, jotka sairauden tai alentuneen toimintakyvyn takia tarvitsevat apua arkipäiväisistä toiminnoista suoriutumisessa. Ikääntyvien määrän kasvaessa ja laitospaikkojen määrää vähennettäessä kotihoidon työn määrä lisääntyy huomattavasti. Työskentelyn sujuvuuden parantamiseksi ja muuttuviin vaatimuksiin vastaamiseksi tarvitaan uusia tapoja tehdä työtä. Kehittämistyössä olisi hyvä hyödyntää kaikkien kuntien ja toimijoiden toimintatapoja.

Geronomin työnkuva kotihoidossa on yleislääketieteen emeritaprofessori Sirkka-Liisa Kivelän mukaan pääasiallisesti kotihoidon koordinoija, joka on asiakastyössä avainasemassa niin hoidon vastuutyöntekijänä kuin gerontologisen sosiaalityön osaajana. Kivelä painottaa etuuksista ja palveluista tiedottamisen tärkeyttä, koska moni ikäihminen ja heidän omaisensa ovat täysin tietämättömiä kaikista mahdollisuuksista. Informaatiotilaisuuksien tarve on suurempi

kuin tällä hetkellä on tarjontaa.

“Nämä asiat ovat sellaisia etteivät ne jää kertaheitolla mieleen”, huomauttaa Kivelä. Tiedon sisäistäminen vie aikaa, eivätkä kaikki asiat ole ikäihmiselle ajankohtaisia samaan aikaan. Tästä syystä tarvittaisiin tiedotustilaisuuksia kuukausittain. Geronomin tulisi luoda yhteistyöverkostoja kaikille sektoreille sekä tiedottaa asiakkaille ja omaisille saatavilla olevista palveluista. Näin asiakkaat tietäisivät oikeutensa, tunnustaisivat tarpeensa ja osaisivat myös vaatia tarvitsemiaan apuja. Tämä parantaisi huomattavasti kotihoidon työn laatua ja asiakaslähtöisyyttä.

**“Nämä asiat
ovat sellaisia
etteivät ne jää
kertaheitolla
mieleen.”**

KOKONAISVALTAISTA VAIKUTTAMISTA

Kotihoidossa geronomilla on monipuoliset mahdollisuudet hyödyntää osaamistaan. “Geronomi voisi olla kotihoidossa se, joka tekisi asiakkaalle paikkakunnan palvelut tutuiksi ja auttaisi ikääntynyttä löytämään juuri ne palvelut, joilla voitaisiin ehkäistä hänen toimintakykynsä huononemista. Joskus keskitytään eniten fyysiseen toimintakykyyn, jolloin

sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tukeminen, eli kokonaisvaltaisuus, jää pois. Geronomi voisi myös arvioida, onko asiakas alun perinkään kotihoidon asiakas”, pohtii Oulussa kotihoidossa työskentelevä, kolmatta vuotta geronomiksi opiskeleva Johanna Kaikkonen.

“Meillä palveluvastaavan työnkuvaan kuuluu päivittäisten asiakaskäyntien toteuttamisesta vastaaminen. Teen päivittäiset asiakaslistat hoitajille, vastaanotan uusien asiakkaiden tilauksia ja koordinoin heidän palvelujaan yhdessä asiakasohjaajien kanssa” kertoo työnkuvastaan Tampereen kotihoidossa palveluvastaavana työskentelevä geronomi Noora Jakomäki. “Koen hahmottavani asiakkaiden tarpeet ja elämäntilanteet useasta eri näkökulmasta. Sitä kautta pystyn olemaan mukana suunnittelemassa heidän hoitoaan kokonaisvaltaisesti. Tässä työssä täytyy tuntea paikalliset tukipalveluiden tuottajat, yhteistyökumppanit sekä kaupungin tuottamat sosiaali- ja terveyspalvelut, sillä palveluohjaus on osa työtäni”, Jakomäki jatkaa.

Tampereella asiakasohjaajan työnkuvaan kuuluvat muun muassa arviointikäynnit ja niiden pohjalta palvelu- ja hoitosuunnitelman laatiminen. Lisäksi

asiakasohjaaja pitää yhteyttä asiakkaan omaisiin sekä huolehtii lyhytaikaisten hoitojaksojen ja pitkäaikaisten hoivapaikkojen hakemisen asiakkaalle.

“Asiakasohjaajana pääsisi vieläkin kokonaisvaltaisemmin vaikuttamaan asiakkaiden elämäntilanteisiin ja sitä kautta myös parantamaan ikäihmisten elämänlaatua”, pohtii Jakomäki.

VALVONTAA JA LAATUA KOTIHOIDON TYÖHÖN

Geronomin työotteen perusta on asiakkaiden tasa-arvoisuus ja palveluiden laadusta huolehtiminen.

“Tasa-arvoisuus on minulle tärkeää, koska nykyisin hiljaiset ja huonompaa eläkettä saavat ovat huonommassa asemassa, eikä hoito välttämättä ole yhtä hyvää ja laadukasta. Kuitenkin ikääntynyt on jo oman työnsä tehnyt ja maksanut siitä yhteiskunnalle”, sanoo Johanna Kaikkonen. Jotta asiakkaat saisivat tarvitsemansa palvelut myös elämäntilanteen tai toimintakyvyn muuttuessa, tulee hoito- ja palvelusuunnitelmia jatkuvasti arvioida ja päivittää.

Geronomien ammattikunnan näkyvyyden kannalta pääsy Valviran terveydenhuollon ammattirekisteriin olisi tärkeä harppaus eteenpäin. Geronomin ammattiosaamisen vieminen terveydenhuoltoon mahdollistaisi työtehtävien kehittämisen laaja-alaisemmiksi. Kotihoidossa sairaanhoitajan työparina työskenteleminen vaatii myös tätä, jotta geronomien ammattiosaaminen tulisi vahvemmin esille.

“Mielestäni jokaisessa kotihoidon yksikössä voisi olla geronomi töissä. Näin saataisiin oikeat palvelut lähelle ja vanhustyön osaaja olisi heti paikalla”, toteaa Kaikkonen.

Tälläkin hetkellä geronomin ammattiosaamista on käytetty koulutuksissa, infotilaisuuksien pitämisessä sekä hoitajien ohjauksessa esimerkiksi laadukkaan hoi-

to- ja palvelusuunnitelman tekemisessä. Muistisairaiden määrä on kasvussa, mutta monilla heidän kanssaan työskentelevillä on puutteellinen koulutus kyseisestä asiakasryhmästä, toisin kuin geronomeilla, joilla on aiheesta laaja tietopohja.

Jakomäki kertoo heidän yksikkönsä helmen olevan avustajatoiminta, jota hän haluaisi laajentaa ja luoda useammalle asiakkaalle mahdollisuuden virikkeelliseen vanhuuteen. Avustajat ovat kotihoidon palkkalistoilla ja heidän työtehtävinään voi olla esimerkiksi asiakkaiden kanssa ulkoilu ja seurustelu tai saattoreissut lääkäriin.

YHTEISTYÖSSÄ ON VOIMAA

“Kuinka pitkään sosiaali- ja terveysalan välissä tulee olemaan havaittavissa oleva juopa, joka erottelee liiallisesti eri ammattikuntien osaamista toisistaan? Ilman sosiaalialan ammattilaisten työntymistä terveysalalle, ei kummankaan alan tietotaidon hyödyntämisestä yhteistyössä tule mitään”, Sirkka-Liisa Kivelä kritisoi.

Onnistuneesta yhteistyöstä sosiaali- ja terveysalan välillä on jo kokemuksia, joten vaatii vain sinnikkyyttä saada yhteistyö toimimaan mallikkaasti läpi Suomen. Kotihoidon asiakkaan kokonaisvaltaisen elämäntilanteen ja toimintakyvyn hahmottaminen ja tukeminen tarvitsee jatkuvaa, hyvin läheistä yhteistyötä ja palveluiden yhtenäisyyttä. Näin ikääntynyttä ei tarvitsisi pallotella usean eri paikan välillä.

Asiakkaiden sujuvan palvelun saannin lisäksi on tärkeää kiinnittää huomiota myös kotihoidon työntekijöiden työssä viihtymiseen ja jaksamiseen. Tärkeää on myös työn imu, joka on kotihoidon rekrytoinnin suurin haaste tulevaisuudessa. “Voiko työstä saada tyydytystä jos työntekijä ei tunne, että hänen osaamistaan hyödynnetään tiimityöskentelyssä ja lisäksi on tunne, että on vain ‘käypäläinen’ ihmisten kodeissa”, Kivelä kyseenalaistaa.

Kivelä toteaa, että kotihoidon henkilökunnan tiheän vaihtuvuuden yhtenä syynä on työn hektisyys. Lisäksi työtyytyväisyyttä vie jokaisen työminuutin rekisteröiminen, työn tarkka seuranta sekä pienimmänkin tehtävän kirjaaminen. Kivelä painottaa, että työntekijöille tulisi antaa enemmän vastuuta ja aikaa itse asiakastyöhön. Näin työstä tulisi merkityksellistä ja työntekijä kokisi, että hänen tekemällään työllä on vaikutusta. Omaan työhönsä tulisi voida vaikuttaa. Samalla lisättäisiin tiimityön yhteisöllisyyttä. Lisäksi tulevaisuudessa voitaisiin hyödyntää enemmän mentorointia ennen kuin suuret ikäluokat jäävät eläkkeelle kotihoidon työstä. Tällöin työssä olevat uudet sukupolvet saisivat omaksua sitä arvokasta hiljaista tietoa, joka ei välity muuten kuin työntekijöiden kohtaamisella ja tiimityöskentelyllä.

“Meillä on mahdollisuus yhdessä palveluohjaajan kanssa suunnitella vuoroja niin että ne palvelevat asiakasta. Saamme samalla tuotua kentältä uusinta tietoa asiakkaista, ja myös kotisairaanhoidon saa heti tiedon”, kertoo Kaikkonen Oulusta. Hän korostaa myös vakituisten hoitajien omia vastuualueita sekä avointa ilmapiiriä.

“Mielestäni päättäjät ja omaiset voisivat tulla mukaan hoitajien kanssa kentälle, katsomaan mikä kotihoidon tilanne oikeasti on. Tuotaisiin ne epäkohdat esille, mitä kotihoidossa on ja vaadittaisiin lisää henkilökuntaa. Yhdessä omaiset, päättäjät ja työntekijät voisivat miettiä, mitä ne epäkohdat ovat ja yhdessä muuttaa niitä parempaan suuntaan. Työnkiertoa kuntiin, jotta kaikki saavat tutustua kotihoitoon ja sen työtehtäviin”, ideoi Kaikkonen. “Nyt olisi tärkeää tehdä geronomin ammattia tunnetuksi, koska kunnat alkavat vaatia lisää vanhustyön osaajia”, Kaikkonen jatkaa. Myös Kivelä rohkaisee geronomeja tuomaan omaa osaamista esille ja arvostamaan omaa ammattitaitoaan, mutta “tärkeintä tässä työssä on kuitenkin olla ihminen ihmiselle.” ■

GERONOMIPÄIVÄ

**Torstaina 4.2.2016
Hotelli Alma:
Ruukintie 4,
60100 Seinäjoki**

**Tule hakemaan ajankohtaista tietoa ikääntyvien
hoivan ja palvelujen hyvistä käytännöistä sekä
verkostoitumaan alan ammattilaisten kanssa!**

**Päivän sisältö varmistuu myöhemmin.
Seuraa Geronomiliiton netti- ja Facebook sivuja asian tiimoilta!**

IKÄIHMISELLE HYVINVOINTI -75 PÄIVISTÄ ILOA JA VÄLITTÄMISTÄ!

JIK- peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä järjestää vuosittain ehkäisevän **Hyvinvointi -75** päivän, jonka tarkoituksena on edistää JIK ky:n alueen (Jalasjärvi, Ilmajoki, Kurikka) 75-vuotiaiden terveyttä. Päivän tavoitteena on kartoittaa ikääntyneen psyykkistä, fyysistä, sosiaalista sekä kognitiivista toimintakykyä. Hyvinvointi -75 päiviä on järjestetty JIK:n alueen ikäihmisille vuodesta 2008 lähtien.

O sallistuimme Hyvinvointi -75 päivän toteutukseen keväällä 2015 yhdessä neljän "seiskavitosen" miehen ja järjestäjätiimin kanssa. Hyvinvointi -75 päivä on ollut suosittu tapahtuma vuodesta 2008 lähtien ja päivään osallistuneiden palaute on ollut todella positiivista.

Yksi päivän vieraista, Jaakko, kertoi kutsun päivään olleen tervetullut. Positiivinen palaute on liikkunut kuntalaisten keskuudessa. Toinen päivän vieraista, Matti, mainitsikin ihmisten kehuneen päivää. Hyvinvointipäivän sisältö koettiin tarpeelliseksi ja päivään osallistuneet kertoivat kokonaisuutta täydentävien testien ja luentojen antaneen paljon uutta tietoa.

"Ihmiset ovat kehuneet päivää."
– Matti, 75

"Kutsu oli tervetullut ja se otettiin ilomielin vastaan."
– Jaakko, 75

"Hienoa, että JIK välittää eläkeläisistä."
– Simo, 75

"Jumppaohjeet olivat hyvät."
– Jaakko, 75

Myös meille tuleville vanhustyön ammattilaisille päivä oli mielenkiintoinen ja koimme tärkeäksi nähdä, miten ennaltaehkäisevä työ kantaa hedelmää. On hienoa, että ikääntyneet kuntalaiset ottavat päivän avoimin mielin vastaan ja ovat osallisia oman terveytensä hoidossa. Meidän geronomien näkökulmasta katsottuna omahoito onkin yksi tärkeimmistä hyvinvoinnin tekijöistä. Uskomme, että luomalla ikäihmisille mahdollisuuksia oman terveyden edistämiseen, voimme saavuttaa hyviä tuloksia pitkällä aikavälillä.

JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä tuottaa jäsenkunnilleen (Jalasjärvi, Ilmajoki ja Kurikka) terveyden- ja sairaanhoitopalvelut sekä vanhus-tenhuollon ja ympäristöterveydenhuollon palvelut. JIK ky:n toiminnan ennaltaehkäisevä toimintamalli ilmenee selkeästi Hyvinvointipäivä -75:n toteutuksessa. Päivän tarkoituksena on koota yhteen kyseisenä vuonna 75 vuotta täyttäviä kuntalaisia, jotka eivät vielä kuulu säännöllisten ikääntyneiden palveluiden piiriin. Hyvinvointipäivän toteutus on kaksiosainen; 75-vuotiaille lähetetään etukäteen kysely-

Kuvassa vasemmalta Matti, Simo ja Jaakko
Kuva: Henna-Riikka Virtanen.

kaavake, jossa tiedustellaan terveydentilaan, suun terveyteen, asumiseen, muistiin, mielialaan, toimintakykyyn, sosiaaliseen verkostoon ja etuisuuksiin liittyviä asioita. Toteutuksen toinen osa kattaa varsinaisen Hyvinvointipäivä -75:n, johon on mahdollista ilmoittautua samaisella kyselylomakkeella.

Hyvinvointipäivä toteutetaan moniammatillisesti terveydenhoitajan, fysioterapeutin, suuhygienistin sekä avopalveluohjaajien yhteistyönä. Päivässä mukana

olleista kahdesta avopalveluohjaajasta toinen on koulutukseltaan geronomi (AMK). Päivän aikana jokaisella osallistujalla oli mahdollisuus terveydenhoitajan tai kotisairaanhoitajan tekemään henkilökohtaiseen terveystarkastukseen, minkä lisäksi fysioterapeutti/kuntohoitaja testasi fyysisen toimintakyvyn ja tasapainon. Avopalveluohjaajat puolestaan vastasivat sosiaalisen

tilanteen kartoituksesta, ohjeistivat muistia edistävästä asioista ja tekivät muistitestin.

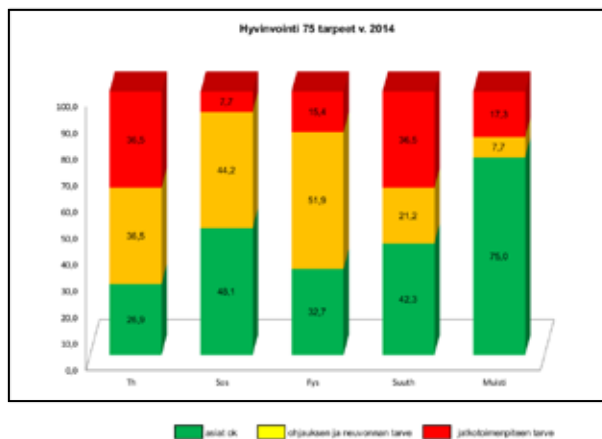
Keskeisessä osassa ovat ohjaus ja neuvonta terveyden omatoimiseen edistämiseen. Mikäli vastaan tulee toimenpiteitä vaativia oireita tai palveluntarpeita, ”seisakaviitokset” saavat joko lähetteitä eteenpäin, jatkovastaanottoja tai kotikäyntejä. Ohjauksia on tullut esimerkiksi muistihoi-

tajalle, fysioterapeutille ja lääkärille. Jos joku ei pääse osallistumaan päivään, hänelle pyritään järjestämään vaihtoehtoisesti kartoitettava puhelinhaastattelu tai kotikäynti.

Päivän aikana kuultiin kiinnostavia luentoja terveellisestä ravinnosta sekä liikunnan ja suun-terveyden osuudesta hyvinvointiin. Ei sovi myöskään unohtaa sosiaalisen verkostoitu-

misen antia. Yksi päivän tavoitteista on ryhmäytyminen, jonka toteuttamiseksi päivään kutsutaan viiden hengen ryhmä samalta kylältä tai asuinalueelta. Vuonna 2014 Hyvinvointi -75 päivään osallistui Ilmajoella 60 henkilöä, ryhmiä oli kaikkiaan 12. Kyselykaavake lähetettiin 98:lle, lopullinen osallistumisprosentti oli 61. Jatkokehittämisen kannalta tärkeimmäksi kysymykseksi muodostuu, miten saada ikäluokasta jokainen jonkin ennaltaehkäisevän kartoituksen piiriin.

Hyvinvointipäivän aikana esille nousseista tarpeista pidetään tilastoa. Kuvioista 1. ilmenee miten kyseisen ikäluokan hyvinvointi jakautuu eri osa-alueittain. Kuvion vihreä väritys kertoo asioiden olevan kunnossa, keltainen edellyttää ohjausta sekä neuvontaa ja punainen vaatii jatkotoimenpiteitä. Eniten jatkotoimenpiteisiin ohjattiin terveydenhuollon ja suun-terveyden osalta. ■

Kuvio 1.

75-vuotiaiden hyvinvoinnin jakautuminen osa-alueittain (Kananen, Reetta 2015. JIK peruspäiväliikelaikakuntayhtymä).

VANHUSKIN UNELMOI

Ajaessani töihin, mietin unelmia. Mietin, kuinka itse olen elänyt koko elämäni niin, ettei mikään ole tullut helposti. Kaikki mitä olen saavuttanut, olen saavuttanut itse, tekemällä töitä unelmien eteen. Viime vuosina unelmia vain on tupsahdellut eteeni niin, etten uskaltanut niistä edes unelmoida. Unelmia, joihin en koskaan uskaltanut itseäni laskea päiväunissakaan mukaan.

Ihmiset ovat aina unelmoineet. Mutta miten unelmat muuttuvat sukupolvien myötä?

Millaisista asioista isovanhempamme ovat unelmoineet? Ovatko he unelmoineet etelän lomista, paksummista tilipusseista vai hienommasta autosta? Unelmoivatko he täydellisestä vartalosta, jonka saavuttaisi vain kuntosalilla hukkien? Vai mindfulnessista ja nykytrendin mukaisesta hidastamisesta?

Voi olla, että he unelmoivat edellä mainituista. Ehkä he kuitenkin unelmoivat keväisin siitä, että syksyllä tulisi runsas sato. Ehkä he unelmoivat säästäväänsä rahaa, jotta saisivat ostettua uuden mekkokankaan. Ehkä varakkaammilla oli erilaiset unelmat. Mietin, ovatko unelmat riippuvaisia koulutustaustasta tai varallisuudesta? Antaako raha mahdollisuuden unelmoida erilaisista asioista? Entä mistä unelmoi tehostetussa palveluasumisessa asuva vanhus? Poistaa-ko muistisairaus kyvyn unelmointiin?

Kun riittävästi pohdin asiaa, mielenkiintoni iäkkäiden unelmiin ja unelmointiin syveni. Ilokseni huomasin, että Metropolia Ammattikorkeakoulussa oli tartuttu aiheeseen erään projektin tiimoilta. Kuitenkaan kirjallisuutta ei aiheesta löydy. Kuten opiskelijat projektikuvauksessaan kertovat, muistisairaiden ryhmätuokioissa käytetään paljon muisteluja metodina. Miksi ei voisi

käyttää myös tulevaisuudesta puhumista ja unelmointia? Tai kysyä kotona asuvalta vanhukselta palvelutarpeen arvioinnissa, mistä sinä unelmoit? Onko sinulla tavoitteita tulevaisuudelle? Toki unelmat ovat myös hyvin henkilökohtaisia, mutta ihminen kokee osallisuutta omaan elämäänsä, kun saa kokea unelmia ja saa suunnitella tulevaa. (Alastalo, K. ym. 2013. Vanheneminen ja unelmat. Metropolia Ammattikorkeakoulu)

Unelmoidaan siis kaikki, vauvasta vaariin. Annetaan mahdollisuus myös iäkkäille unelmointiin ja autetaan heitä unelmoimaan. Tuskin kukaan unelmoi vakavista tai surullisista asioista, joten unelmathan tuovat pelkästään iloa elämään.

TEIJA KROHNS
Geronomi (AMK)

Geronomin

“Olen tehnyt päivätöitä 30 vuotta eri aloilla. Pajulahden urheiluopiston kautta siirryin Kymenlaakson AMK:n liikuntapainotteiseen geronomikoulutukseen. Olen nyt koulutusta vastaavassa työpaikassa. Työnkuvaani kuuluu palveluohjausta Tampereen Kotitorilla. Opiskelun aikana tein yhden työharjoittelujakson Kotitorilla, ja uskon sen auttaneen työhön pääsyä. Työssäni pääsen käyttämään koulutuksessa opittua ja saatua tietoa ikääntyvien avuntarpeeseen polusta, joka alkaa varhaisesta tuesta ja neuvonnasta päättyen palveluohjaukseen sekä palvelutarpeen arviointiin.”

Aila Suoanttila

Maiju Jämsä

MIKÄ SINUSTA TULEE ISONA?

Tämän kysymyksen meistä moni on kuullut jossain elämänsä vaiheessa.

Geronomin ammattiin johtavan tutkinnon suorittamiseen on monta erilaista syytä ja tapaa.

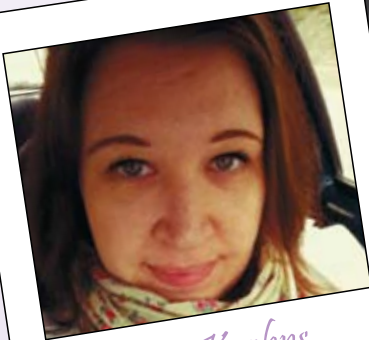
Meille geronomeille on tärkeää pystyä vaikuttamaan ikäihmisten hyvään elämään ja olla mukana kehittämässä laadukasta vanhustyötä.

“Olen aina pitänyt iäkkäistä henkilöistä ja tullut heidän kanssaan hyvin toimeen. Koen, että työskentely ikäihmisten parissa on kutsukseni. Koska geronomin koulutus suuntautuu kokonaisvaltaisesti ikäihmisten parissa tehtävään työhön, oli minulle selvää, että haen kyseiseen koulutukseen. Aloitin geronomin opinnot suoraan lukion jälkeen, joten aiempaa ammattitainta ei ollut. Tiesin, että haluan opiskella ammattiin, jossa saan toimia ikäihmisten hyväksi. Työskentelen muistineuvojana. Työ vastaa mielestäni hyvin geronomin koulutusta ja ammattiosaamista. Työssäni vaaditaan vankkaa osaamista muistisairauksista, kokonaisvaltaisesta kuntoutumista edistävistä hoidosta, kotona asumisen tukemisesta, palveluohjauksesta, omais- sekä läheistyöskentelystä ja moniammatillisesta yhteistyöstä. Kohtaamisosaaminen, voimavara- ja ajattelu ja psykososiaalisen huomioiminen ovat tärkeitä asioita kotona asuvan muistisairaana elämänlaadun tukemisessa. Gerontologisen hoitotyön osaamista tarvitaan työssäni, mikä sisältyy myös geronomin opintoihin. Työssäni yhdistyy gerontologinen sosiaali- ja hoitotyö.”

urapolku

Karoliina Haaksiluoto

Teija Krohns

“Eräillä vapailla katselin yömyöhään yhteishakusivuja, josta silmiini osui geronomi, jonka kuvittelin liittyvän jollain tapaa puutarhanhoitoon! Luin koulutusohjelmasta ja se oli rakkautta ensi silmäyksellä: Tässä se oli, minusta tulisi geronomi. Valmistumiseni kynnyksellä esimieheni kysyi halukkuuttani aloittaa yksikössä lähiesimiehenä ja vastuuhenkilönä. Tilaisuus tuntui lottovoitolta, joten päätin tarttua siihen! Työnkuvani on kuin tehty geronomille. Vastaan yksikön arjen toiminnasta ja henkilöstöhallinnosta. Jaan vastuuni yksikön sairaanhoitajan kanssa ja näin moniammatillisella yhteistyöllä takaamme parhaan mahdollisen hoivan ja huolenpidon yksikömme asukkailla.”

“Olin kiinnostunut vanhusten parissa työskentelystä, sillä olin viettänyt paljon aikaa mummini kanssa. Lukion jälkeen halusin lähteä opiskelemaan sosiaali- ja terveysalaa. Lukiomme opinto-ohjaaja kuitenkin kertoi geronomi-koulutuksesta Seinäjoella ja pääsykoepäivänä mielenkiinto heräsi entisestään, tiesin, että tätä alaa haluan opiskella! Olen töissä ennaltaehkäisevissä palveluissa, ikäihmisten ja omaisten neuvonta- ja palveluohjaus pisteessä. Suurin osa työstäni on asiakkaiden neuvontaa ja palveluohjausta mm. erilaisista kaupungin ja kolmannen sektorin palveluista sekä etuuskista. Työhöni kuuluu myös sotaveteraanien Valtiokonttorin avusteisten kuntoutusten organisointi, vanhusneuvoston sihteerin työt ja erilaisten ennaltaehkäisevien ryhmien ja tapahtumien organisointi. Lisäksi kuulun erilaisiin työryhmiin, joissa korostuu moniammatillisuus ja eri sektoreiden välinen yhteistyö. Mielestäni työssäni näkyy geronomin koulutuksen monipuolisuus ja asiakasosallisuuden tärkeys. Koulutus on antanut laaja-alaista tietoa ja työharjoittelut ovat antaneet hyvää pohjaa nykyiseen työhön. Koulutus on antanut myös työkaluja ja rohkeuden kehittää ikäihmisten palveluita ja omaa työtä.

Esimieheni pyysi minua vuonna 2010 siirtymään projektityöntekijäksi Kaste-hankkeen, Toimintakykyisenä ikään-tyminen-projektiin. Projektissa tehtävänäni oli perustaa neuvonta- ja palveluohjauspiste ja kehittää ennaltaehkäiseviä palveluita. Projektin päätyttyä vuonna 2013 projektityöntekijän työnkuva vakinaistettiin geronomin toimeksi eli sain jäädä tekemään itse luomaani työnkuvaa.”

Haluatko sinä kertoa
oman urapolkusi tarinan?
Lähetä max 2000 merkin pituinen
juttu kuvalla osoitteeseen
aineisto@suomengeronomiliitto.fi

MITÄ ON OMANNÄKÖINEN ELÄMÄ?

*Lähdin tapaamaan 102-vuotiasta Alinaa,
tarkoituksena tehdä oppimistehtävä aiheesta omaishoiva ja kotihoito.*

Olin tavannut Alinan tyttären omaishoitajien tapamisissa pari kertaa ja hän kertoi äidistään mielenkiintoisia arjen asioita, huumorintajusta ja oman tahdon puolustamisesta. Päätin rohkaista mieleni ja pyysin lupaa mennä Alinan kotiin haastattelemaan häntä opiskelutehtävääni varten. Olin todella vaikuttunut kuulemastani ja näkemästäni, joten haluan jakaa teille paloja kokemuksestani.

OMA TUPA, OMA LUPA

Alina kertoi nousevansa puolen päivän aikaan ylös, koska menee nukkumaan vasta puoliltaöin. Kyseessä ei ole uniongelma vaan omannäköinen unirytm. Hän haluaa katsella tv:stä saksalaisia poliisisarjoja ja ajankohtaisohjelmia myöhään illalla.

Toisinaan aamulla on kylmä, mutta se ei ole haitannut, kun puut laitetaan pesään palamaan, räisemään ja lämmittämään. Erityisen nopeasti lämpimää keittiö puuhel-
lan valkealla. Samalla tulee puurot ja tee-
vedet sekä laatikko uuniin, päivällisaikaan
syötävää ruokailua varten. Tässä touhussa
tulee avustamaan tytär, jolla kuluu päi-
vittäin askareisiin noin kolme tuntia.
Muutoin Alina selviää itsenäisesti. Tyttären
työhön kuuluu myös pyykinhuolto sekä
kauppaan ja ruokaan liittyvät asiat. Tytär

tuo tullessaan myös vettä, koska kaivovesi ei tyttären mielestä ole käyttökelpoista. Pankkiasioissa Alina on tarkka. Hän on saanut paikallispankista oman pankkikirjan, josta seuraa tilitietoja. Tytär hoitelee laskut koneella, mutta pankissa Alina käy itse.

TUNNELMA JA AISTIMAAILMA ARJESSA

Alina polttaa kynttilää koko päivän pöydällänsä. Kynttilä luo oman tunnelman. Lattialla on paksut matot, jotka estävät rollaattorin käytön. Matot pitää olla koska talossa on rossi-pohja, Alina selittää vii-
ten lattiaan kylmyyteen. Kulkiessaan sisällä, Alina ottaa tukea huonekaluista. Vessassa Alina käy ulko-
huussissa. Siellä saa olla omassa rauhassa, kuunnella moottoritien hurinaa, linnun laulua ja tuntea
nenässään ulkoilman. Vasta viime talvena hän suostui käyttämään kuivakäymälää, jonka
tyttären poika rakensi hänelle vuosia sitten. Ikkunasta Alina seuraa lintujen elämää lintu-
laudalla sekä oravien vipellystä pihamaalla. Apuvälineenään hänellä on käytössä vain
yöstia. Turvarannekekin roikkui seinällä

naulassa, koska ranneke oli kerran tehnyt vikahälytyksen vessareissulla.

OMAA TAHTOA JA PERSOONAA

Alina on suostunut muutaman kerran olemaan jaksohoidossa. Jaksolle lähtöön Alina valmistautui pakkaamalla hyvissä ajoin kaikki tarvittavat tavarat mukaan. Hän pakkasi mukaan lakanat, peiton, tyy-
nyn, pöytäliinan. Pakkaamistouhussa on-
nistuu syntymään tyttären kanssa monta sanaharkkaa esimerkiksi pöytäliinan
mukaan ottamisesta ja siitä minkälainen pusero on sopiva, mukava sekä riittävän
kaunis. Sanaharkka on kuitenkin hyvin tyyppillistä

heille, ja se on vain piristävää, kaikki tunteet ovat sallittuja tyttären kanssa. Tytär kertoo, että äiti on aina ollut sanavalmis ja kipakka, eikä tytär itsekään jää sanattomaksi. Toisinaan vain on "känkkäränkkäpäiviä", jolloin Alinaa harmittaa pienempikin asia ja tytär saa kuulla kunniansa.

Kävin tapaamassa Alinaa jaksohoidossa. Menin osastolle seitsemän aikaan illalla ja totesin siellä olevan melko rauhallista. Alina tuumasi, että nämä vanhat ihmiset menevät niin aikaisin nukkumaan. Itse

hän jännitti eduskuntavaalituloksia tv:stä. Hän kiitteli kovasti henkilökuntaa, joka oli hommannut hänelle heti telkkarin omaan huoneeseen. Alina oli myös mielissään siitä, että oli tällä kertaa saanut sen puolen huoneen, jossa ikkunasta näkee vihreää eikä toisen talon seinää tarvitse tuijottaa. Alina iloitsi myös siitä, että vesi tuli ja meni, joten hän oli ehtinyt pestä jo pientä käsipyykkiä.

Lähteissäni Alina sanoi: "Laita nyt sinne nettiin, että miten sitä voidaan täällä Suomessa elää, että kun niitä pakolaisiakin tänne tulee niin ei

kaikki tarvii olla heti valmiina, kyllä täällä pärjätään vähemmälläkin." Myöhemmin kuulin, että jaksohoito oli mennyt yli odotusten. Osastolle oli sattunut samaan aikaan hyvin huumorintajuinen mies, jonka

kanssa Alinalla oli synkannut niin hyvin, että hän oli anonut pari päivää lisää aikaa. Mies oli kutsunut häntä morsiamekseen ja toivotellut "nuorisolle" huomenta puoliltpäivin, kun Alina oli noussut ylös ja mennyt lounaalle. Jäin miettimään miten säilytettäisiin Alinalla merkityksellinen elämä kotona, jos hänellä ei olisi tyttärtä omaishoitajana. Olisiko Alinalla palveluteli yksityiseltä palvelun tuottajalta, joka toimisi asiakkaan toiveista lähtöisin? Pieni parin työntekijän yritys, joka näkee yksilön arvon, eikä rajaa työmääreitä tarkasti.

Geronomin näkökulmasta ajattelin, että olisi helppo ottaa esiin palvelutarjotin ja luetella kaikki mahdollisuudet, joilla voitaisiin tukea tyttären jaksamista. Palvelut, joita tarjotaan suuntaavat usein kodista ulospäin ja vaatii kotoa lähtemisen esimerkiksi päivätoimintaan.

Ikäihmistä usein rasittaa kotoa lähdössä pukeminen ja autoon siirtyminen, henkilön rasite muista kanssaihmisistä ja pelko pärjäämisestä vieraassa ympäristössä. Tuttu ja turvallinen koti vetää enemmän puoleensa. Alina sanoikin jaksolta kotiin päästyään, että nyt hän onkin sitten kotona koko kesän, eikä lähde minnekään. ■

ONNEA UUDELLE JÄSENLEHDELLE!

O n ollut mukava seurata uusimman jäsenyhdistyksemme, Suomen Geronomiliiton toimeliasta alkutaivalta.

Syksyllä 2012 joukkoomme liittynyt Geronomiliitto on keskittynyt esimerkillisen sitkeästi ammatilliseen edunvalvontaan. Hieno rajapyykki saavutettiin kuluvana vuonna, kun ensi vuoden maaliskuussa voimaan tulevassa laissa geronomin nimike on noussut sosiaalihuollon ammattirekisteriin.

Vaikuttamistyön ohella ammattiliiton on tärkeää kehittää järjestöllisiä rakenteita ja palveluja. Niiden avulla varmistetaan jäsenten tyytyväisyys ja uusien liittyminen yhä vahvemman edunvalvonnan pohjaksi. Nyt ilmestytävä Geronomi-lehti ja ensi helmikuussa järjestettävät historian ensimmäiset Geronomi-päivät ovat osa tätä tärkeää kehitystä.

Akavan Erityisaloilla on ilo ja kunnia olla mukana Suomen Geronomiliiton työssä. Te geronomit toimitte vaativalla ja yhteiskunnallisesti merkittävällä alalla, jolla on valtava ja aina vain kasvava merkitys ikääntyvässä Suomessamme.

Toivotamme onnea ja menestystä uudelle jäsenlehdellenne!

Salla Luomanmäki

toiminnanjohtaja, Akavan Erityisalat

KUVA: UZI VARON

VIITTÄ VAILLE VALMIS

Geronomi työskentelee erilaisissa ikääntyneiden hyvinvointiin liittyvissä työpaikoissa sosiaali- ja terveydenhuollossa, järjestöissä ja yrittäjinä. Opiskeluun Metropolia Ammattikorkeakoulussa kuuluu teoriaopetuksen lisäksi myös viisi työharjoittelua. Viimeisimmässä harjoittelussa kaikki opittu punnitaan yhdellä kertaa, koska silloin ollaan ”viittä vaille valmiita”.

Viimeisen harjoittelun pituus on kymmenen työviikkoa. Sen voi suorittaa missä tahansa ikääntyvien hyvinvointiin liittyvässä työpaikassa. Harjoittelun pää tavoitteena voidaan pitää johtamiseen ja kehittämiseen liittyvien asioiden tunnistamista ja niiden soveltamista. Kymmenen viikon aikana harjoittelija ehtii sopeutua ja näyttää taitonsa työyhteisössä. Puhduttamisen jälkeen opiskelijan on mahdollista kokeilla omia siipiään ja näyttää osaamistaan yksikössä omien tavoitteidensa mukaisesti. Esittelemme tässä kolme paikkaa, jotka ovat hyvin erilaisia toimintaympäristöjä geronomeille.

NEUVONTAA JA PALVELUOHJAUSTA

Yksi harjoittelupaikoista oli Vantaalla toimiva keskitetty neuvonta- ja palveluohjausyksikkö, joka ohjaa ja koordinoi ikääntyneiden palvelukokonaisuuksia. Tavoitteena on tukea asiakaslähtöisesti iäkkään ihmisen kotona asumista ja arjen selviytymistä oikea-aikaisesti. Laajalajaisen palvelutarpeen arvioinnin jälkeen asiakas voi saada kotiin tarvitsemiaan palveluja yhden luokun takaa. Geronomin näkökulmasta harjoittelupaikka on mitä mainioin. Työtä tehdään moniammatillisissa tiimeissä, joka on yksi tärkeä osa geronomien kompetensseista. Työyksikössä työskentelee jo useita geronomeja.

Uusien toimintatapojen juurruttaminen ei ole helppoa. Asiakasohjausyksikön toiminta hakee vielä muotoaan, ja toimintaa kehitetään eteenpäin. Tutkimus- ja kehittämisopintojen valossa työharjoittelu tällaisessa ympäristössä antaa runsaasti eväitä opiskelijalle tulevaan geronomin ammattiin ikääntyneen ja omaisten kohtaamisessa moniammatillisessa palveluohjauksen verkostossa. Viimeisessä harjoittelussa oli mahdollista ottaa käyttöön koko opintojen ajalta saatu tieto ja muiden harjoittelujen tuoma kokemus ikääntyneiden palveluista.

IKÄÄNTYNEET PÄIHDEASIAKKAAT

Helsingin Idän psykiatria- ja päihdekeskukseen kuuluva päivätoimintakeskus Sympis on yksi vaihtoehto harjoittelupaikaksi. Päivätoimintakeskuksen asiakkaat muodostuvat yli 18-vuotiaista päihteiden käyttäjistä ja joukossa on myös ikääntyneitä asiakkaita. Ikääntyvien päihdeasiakkaiden ongelmat jäävät usein huomiotta, mutta matalan kynnyksen toiminnassa heihin voi luoda hyvän ja luottamuksellisen suhteen ja auttaa palveluohjauksen kautta palvelujen piiriin. Palveluohjauksella pyritään antamaan asiakkaille eväitä

päihteettömään elämään ja tuetaan arjen toimijuutta erilaisin keinoin.

Työ päivätoimintapaikassa on monipuolista ja opiskelijalle se antaa mahdollisuuden kohdata iäkkäitä asiakkaita, joilla oma

**”Uusien
toimintatapojen
juurruttaminen
ei ole helppoa.”**

toimijuus päihteiden käytön takia on hukassa. Päihteiden käyttäminen tuo tullessaan monenlaisia ongelmia, ja geronomi voikin harjoitella asiakkaan kohtaamista, kuuntelemista ja palvelutarpeen arviointia. Toimintaa pääsee kehit-

tämään moniammatillisen tiimin turvin ja esimiestyöhön saa hyvät eväät tulevaisuutta varten. Päivätoimintakeskus sopii erinomaisesti geronomiopiskelijalle, joka haluaa harjoitella taitojaan haasteellisessa ja mielenkiintoisessa toimintaympäristössä.

YKSITYINEN PÄIVÄTOIMINTA

Yksityinen päivätoiminta Hoivaonni toimi yhtenä harjoittelupaikkana. Hoivaonni tarjoaa päiväpaikan yli 65-vuotiaille, jotka haluavat viettää aikaa mukavassa seurassa ja ympäristössä. Päivätoiminnan tavoitteena on tukea yksin asuvien iäkkäiden kotona asumista, kuntoutusta, omaishoitajien jaksamista, omaishoidettavan toimintakykyä ja mielenterveyskuntoutujien elämänhallintaa.

Työskentely päivätoiminnassa on mielenkiintoista ja antoisaa. Viimeisessä harjoittelussa opiskelija pystyy hyödyntämään aikaisempien harjoittelujen kokemusta ja laittamaan koko ammattitaitonsa peliin. Työhön sisältyy uusien asiakkaiden haastattelua ja päivätoiminnan ohjelman suunnittelua ja ohjausta. Toiminta on monipuolista sisältäen viikoittain vaihtuvan teeman esim. musiikki, askartelu, liikunta ja leipominen. Geronomiopiskelija pääsee suunnittelemaan ja toteuttamaan viikkojen ohjelmaa. Pienessä yksikössä saa myös hyvän kuvan lähiesimiehenä työskentelystä.

GERONOMIUS KASVAA PIKKUHILJAA

Geronomin kasvua tapahtuu kolmen ja puolen vuoden aikana teoriaopiskelun ja harjoittelujen avulla. Gerontologinen osaaminen kehittyä pikkuhiljaa, ja harjoitteluissa opiskelija voi rauhassa kehittää omia taitojaan ja hioa osaamistaan. Opiskelun lopuksi valmistuu asiantuntija, joka pystyy kohtaamaan ja auttamaan ikääntyneitä erilaisissa elämäntilanteissa. Työpaikoilla geronomi on tärkeä osa moniammatillista työyhteisöä ja työelämässä geronomit voivat edistää ikääntyneiden arjen toimijuutta.

Harjoittelupaikka voi olla myös tuleva työpaikka. Se voi madallottaa monelle kynnystä varsinaiseen työelämään siirtymisessä. Useat ovatkin työllistyneet harjoittelupaikkaansa opintojensa jälkeen. Pitkän opiskelun jälkeen paras palkinto onkin mielenkiintoinen työpaikka, jossa voi toteuttaa ja kehittää gerontologista osaamistaan. ■

TEKSTI: JYRKI JYRKÄMÄ
SOSIAALIGERONTOLOGIAN EMERITUSPROFESSORI
GERONTOLOGIAN TUTKIMUSKESKUS, TAY JA JY

TOIMIJUUS – UUTTA ILMETTÄ KÄYTÄNTÖÖN JA TUTKIMUKSEEN

Vanhenemisen tutkimuksen alueelle on viime vuosina ilmaantunut uusia termejä ja näkymiä. Niistä eräs näkyvimpiä on toimijuuden käsite (agency), joka ei sinänsä ole uusi vaan jota on eri tavoin määriteltynä ja painotettuna käytetty sosiologiassa ja sosiaalipsykologiassa sekä esimerkiksi kasvatustieteissä ja viime aikoina enenevästi myös naistutkimuksen alueella.

Mitä tämä toimijuuskäsite pitää sisällään? Elämäntutkimuksen alueella on puhuttu inhimillisen toimijuuden periaatteesta. Sitä mukaillen toimijuuden voi ajatella viittaavan siihen, että inhimillisinä olentoina ihmiset rakentavat elämäntulkunsa ja ikääntymistään toimien ja tehden valintoja historiallisen tilanteen ja yhteiskunnallisten olosuhteiden luomissa mahdollisuuksissa ja rajoissa. Ikääntyvätkään ihmiset eivät toimi passiivisesti yhteiskunnallisten tekijöiden ja rakenteiden ohjaamina, vaan tekevät valintojaan ja ratkaisujaan tunnistuen ja pohtien kulloisessakin tilanteessa itselleen mahdollisia vaihtoehtoja. Ihminen reflektoi elämäänsä ja tilannettaan - menneitä,

nykyisyyttä ja tulevaa - arvioi ja harkitsee mahdollisuuksiaan ja vaihtoehtojaan sekä tekee valintoja niiden perusteella.

Näin esitettynä asia on oikeastaan itsensä selvyys: näinhän ihmiset toimivat ja elävät. Mutta ajattelemmeko me esimerkiksi muistisairaista ihmisistä tällä tavalla (ks. Virkola 2014)? Rakennammeko me esimerkiksi vanhusten hoidon toimintakäytännöt lähtien tällaisesta näkymästä? Millaisten käsitysten ohjaamana otamme käyttöön esimerkiksi hyvinvointitekniikkaa? (ks. esim. Jyrkämä 2013 ja 2014)

Toimijuuskäsite avaa moniulotteisen ja -tasaisen näkymän myös vanhenemiseen ja vanhusten hoitoon. Ontologisella, todellisuuden luonnetta pohtivalla tasolla se ohjaa kysymään, millaisella ihmiskäsi-

tyksellä me operoimme niin tutkimuksen kuin käytännön työn alueella. Epistemologisella, tietoon ja tiedonhankintaa liittyvällä tasolla se viittaa siihen, että vanheneminen on nähtävä arkielämässään ja sen tilanteissa. Käytännön tasolla toimijuus painottaa – arvioitaessa esimerkiksi vanhan ihmisen palvelutarvetta – arvioinnin ja tarkastelun laaja-alaisuutta (ks. Koivula 2013). Verrattuna toimijuustarkasteluun perinteinen toimintakykyarviointi saattaa segmentoida ja kapeuttaa arvioitavan ihmisen elämäntilannetta. Ihmisen elämäntilanne on enemmän kuin yksittäisten toimintakykyarvioitavien antama numerijoukko. Toimijuuskäsitteen voi ajatella lopulta ohjaavan myös miettimään arkielämän ja hyvän elämän kysymyksiä.

VIITEITÄ

Jyrkämä, Jyrki (2008) Toimijuus, ikääntyminen ja arkielämä – hahmottelua teoreettis-metodologiseksi viitekehykseksi. Gerontologia, nro 4, 2008.

Jyrki Jyrkämä (2014) Ikäihmiset, teknologia ja toimijuus. Leikas, Jaana (toim.) Ikäteknologia. Vanhustyön keskusliitto: Helsinki.

Jyrki Jyrkämä (2013) Muistisairaus, arkitilanteet ja toimijuus. Virjonen, Kaija (toim.) Muistin ongelmat. Toimiva palvelukokonaisuus ehkäisystä hoitoon. PS-kustannus, Jyväskylä.

Koivula, Riitta (2013) Muistisairaahan ihmisen omaisena terveyskeskuksen pitkäaikaissosastolla. Tutkimus toimijuudesta. THL: Helsinki.

Virkola, Elisa (2014) Toimijuutta, refleksiivisyyttä ja neuvotteluja – muistisairaus yksinasuvan naisen arjessa. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 491. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä.

TUTKIMUSKOHTENA TOIMIJUUS JA SEN RAKENTUMINEN ARKIELÄMÄSSÄ

Elisa Virkolan sosiaalityön väitöskirja ”Toimijuutta, reflektiivisyyttä ja neuvotteluja – muistisairaus yksinasuvan naisen arjessa” julkaistiin tammikuussa 2014. Tutkimuksessa toimijuus oli kaikin puolin merkittävässä roolissa, sillä Virkolalle se oli niin tutkimuksen kohde kuin myös sen teoreettinen viitekehys ja ajattelua ohjaava ihmiskäsitys. Tutkimuksen aineiston Virkola keräsi etnografisella tutkimusotteella seurattuaan viiden helsinkiläisen yksinasuvan iäkkään naisen arkea 2,5 vuoden ajan.

Vaikuttavan ja pysäyttävän tutkimuksesta tekee muun muassa se, kuinka siinä tarkastellaan toimijuutta reflektiivisyytenä naisten ja tutkijan välisessä vuorovaikutuksessa. Reflektiivisyyshän on itsetarkastelua ja pohdintaa, jota me kaikki teemme arjessamme. Tutkimuksessa on siis paljon konkreettista kuvausta naisten arjesta ja sen kokemisesta. Väitöskirjassaan Virkola muistuttaa reflektiivisyyden olevan keskeinen osa toimijuutta ja ylipäänsä välttämätöntä yhteiskunnan olemassaololle, vaikka sitä ei niin hyvin tunnistetaakaan. Virkola näkee reflektiivisyyden tarkoitettavan kykyä ja tietämisen muotoa, jota ilmaistaan kertomalla omasta elämästä. Tarve oman elämän jäsentämiseen voi erityisesti herätä sairastumisen aiheuttaman elämänmuutoksen yhteydessä. Kuitenkin muistisairaus vie vähitellen kyvyn reflektiivisyyteen, koska taidot ja keinot oman toiminnan tarkasteluun sekä itseilmaisuuksiin heikentyvät. Tässä artikkelissa nostan esiin muutamia väitöskirjassa käytettyjä esimerkkejä ja sanasta sanaan olleita lainauksia naisten puheenvuoroista.

REFLEKSIIVISYYS

Virkola huomasi halukkuuden puhua ja kertoa omasta elämästään tulleen esiin kaikkien tutkimukseen osallistuneiden

naisten kohdalla. Joillekin tämä oli motivaationa osallistua tutkimukseen. *”Sitä kun on päivästä toiseen ja aamusta iltaan, jos ei mitään juttukumppaneita oo, niin kyllä sitä vähän happamaks käy”*, kuvasi Hertta (tutkimuksessa käytetty nimi) arkeaan yksin asuvana iäkkäänä ihmisenä, jonka elämänpääpiiri on jo kaventunut. Esiin nousi myös erilaisia reflektiivisyyden muotoja eri haastateltavien kohdalla. Joillekin puhumisen toisen kanssa on ääneen ajattelemista, jolloin myös itse jäsentää elämäntilannetta ja pohtii erilaisia vaihtoehtoja.

”Mä sanon, että niinku psyykkisesti menee ihan sekasin, jos ei saa tällaisia että asioita niinku ulos puhua ja niitä kokemuksia miltä tuntuu”, sanoi Maija (tutkimuksessa käytetty nimi). Maija ei kaivannut tutkijan mielipidettä pohdintoihinsa, vaan tärkeintä oli keskustelu itsensä kanssa. Virkolan mukaan Maija oli poikkeuksellisen taitava ja vaikuttava puhuja. Tästä huolimatta Maija ei löytänyt ratkaisuja kahden vuoden aikana moneenkaan pohtimaansa asiaan. Virkolan mukaan tämä oli merkki murtuvasta reflektiivisyydestä.

Reflektiivisyyttä voi murtaa Alzheimerin taudin oireista esimerkiksi vaikeus orientoitua aikaan tai lähimuistin heikentyminen, jolloin tapahtumien ajallinen järjestys hämärtyy ja lähiaikojen tapahtumat eivät jää muistiin. Tutkimuksessaan Virkola huomasi myös, että muistisairauden

heikentämä reflektiivisyyden kyky saattoi johtaa siihen, että muistisairas näki omat kykynsä entisenlaisina. Kun Ester (tutkimuksessa käytetty nimi) kävi Virkolan kanssa yhdessä ruokaostoksilla, Virkolalle selvisi, ettei Ester ollut käynyt kaupassa pitkään aikaan. Ester tukeutui Virkolaan ja toimi kaupassa eri tavoin kuin kotona. Puheessaan Ester ei ollut kuitenkaan tuonut ilmi, että kaupassakäyntiin liittyisi mitään haasteita.

MUUTOKSIIN SOPEUTUMINEN

Yhdessä Virkolan käyttämistä tapausesimerkeistä Siiriltä (tutkimuksessa käytetty nimi) vietiin hänelle merkityksellinen asia, aamupuuron teko, ottamalla liedestä sulake pois. Tämän Virkola näki ensinnäkin katkona arjen totuttuihin rutiineihin, mutta myös *’työtäisynä toimijuuden tunnolle’*. Siiri koki, että häneltä otettiin sulakkeen myötä itsenäisyys pois. Kaiken vastustuksen jälkeen hän kuitenkin sopeutui tilanteeseen. Hän pyrki selittämään tilannetta itselleen ja muille. Tässä tapauksessa hän pystyi turvautumaan selitykseen siitä, että iän myötä toiminnan mahdollisuudet kaventuvat ja että kuka tahansa voisi keittää puuron vahingossa pohjaan. Näin hän pyrki ymmärtämään itsensä samantyyppisenä kuin muutkin. Vastaava tilanne oli

Marjatalla, kun hän kertoi kävelykeppinsä tulleen varastetuksi. Todennäköisesti hän kuitenkin oli vain unohtanut sen palvelukeskukseen, sillä palvelukeskuksen vahtimestari palautti kepin hänelle. Objektivinen arviointi omaan toimintaan hälvenee, jolloin on todennäköisempää ajatella jonkin olevan varastettu kuin että olisi itse unohtanut tai hukannut. Kuitenkaan tämän jälkeen Marjatta ei enää ottanut keppiä mukaansa.

Vaikka mahdollisuus lieden käyttöön otettiin Siiriltä pois, hän sopeutui ajan myötä tilanteeseen. Hertalle puolestaan mahdollisuus osallistua päivätoimintaan oli hyvin tärkeää: *"Viikon aikana jolloin ei tuu kukaan ja mä olen niinku huomannu että*

kun näitä tyhjiä päiviä on niin mä todella aistin ne tyhjinä." Toisaalta myös ikkuna näkyvän päiväkodin lasten leikkien seuraamisesta Hertta nautti myös. Ester ei puolestaan halunnut lainkaan lähteä ulos, vaan tapasi tuttavien mieluiten kotonaan.

"Nämä ihmiset eivät ole kohteita, joille keksitään jotain, vaan he itse pyrkivät löytämään mahdollisuuksia merkitykselliseen toimintaan lähiympäristöstään", Virkola selittää havaintojaan tapaamisessamme reilun vuoden väitöskirjan julkaisemisen jälkeen. *"Muistisairauden myötä kyvyt tähän kuitenkin heikentyvät ja arjen yksilöllinen tukeminen ulkopuolisten toimesta on haastavaa"*, hän jatkaa. Tärkeää sairastuneelle ihmiselle on säilyttää tunne oman elämänsä hallinnasta.

Tutkimukseen osallistuneilla naisilla oli kaikkien ihmisten tavoin erilaiset tavat ja keinot hallita arkea, sopeutua muutoksiin sekä löytää muita merkittäviä asioita menetettyjen tilalle. Heiltä löytyi kuitenkin joitakin yhdistäviä tekijöitä. Yhteistä heille oli pyrkimys kompensoida muistisairauden mukanaan tuomia toiminnanvajavuuksia. Toimijuus rakentuu perustuen tilanteeseen aina uudelleen, eikä se ole mitattavissa mittareilla. Se ei ole asia tai ominaisuus, joka jollakulla joko on tai ei ole, vaan rakentuu muiden ihmisten tulkinnan kautta. *"Muistisairaana ihmisen toimijuus säilyy, jos muut ihmiset tunnistavat hänen toimijuutensa"*, Virkola totesi väitöskirjassaan. ■

TEKSTI: HELENA YLI GERONOMI (AMK) -OPISKELIJA

KAIKEN KESKELLÄ YHDESSÄ - YHTEISÖLLISYYS IKÄIHMISEN YKSINÄISYYTTÄ EHKÄISEMÄSSÄ

Me Metropolian geronomiopiskelijat ryhmästä SV13S 1 & 2 järjestimme työelämäpäivän Yhteisöt voimavarana ja niiden tukeminen kurssin puitteissa opettajamme Anna Puustelli-Pitkäsen ohjauksessa. Yhteistyökumppanina meillä oli GeroMetro - ikäihmisten palvelujen kehittämisverkosto pääkaupunkiseudulta. Koko alkuvuoden muiden opintojen ohella me suunnittelimme ja järjestelimme tätä kevään viimeistä koulupäivää. Päivästä haluttiin tietenkin mahdollisimman hyvä ja onnistunut. Alkuun kaikki tuntui melkoiselta kaaokselta ja paniikilta. Mikä aihe, mistä puhujat, ketä näytteilleasettelijoiksi, onko koristelua, entä tarjoilua, millaiset kutsut tai ketkä kaikki pitää kutsua. Tämän kaiken lisäksi mietinnässä oli se mitä kukin tekee. Päänvaivaa ja hommia riitti ihan kaikille. Kaikki kuitenkin alkoi sujua kuin itsestään sen jälkeen kun meidät oli jaettu eri ryhmiin ja projektipäällikkö päätetty.

Vihdoin sitten koitti 21.5.2015, kun työelämäpäivä Kaiken keskellä yhdessä - Yhteisöllisyys ikäihmisen yksinäisyyttä ehkäisemässä järjestettiin. Päivää sävytti kaikilla meillä geronomiopiskelijoilla

pienoinen jännitys. Alku valmisteluiden jälkeen tapahtuma alkoi klo 12.00. Ihmisiä oli paljon ja puheen sorinaa kantautui käytävillä ja auditoriossa kaikkialle. Alun ilmoittautumisten, kahvittelemisen, näytteilleasettajiin tutustumisen ja vapaana soljuvan keskustelun jälkeen oli aika aloittaa luennot auditoriossa. Päivän avasi puheellaan Metropolia Ammattikorkeakoulun kulttuuri ja hyvinvointialojen johtaja Johanna Holvikivi ja hänen jälkeensä oli GeroMetron puheenvuoro. Tämän jälkeen puhujat vaihtuivat, mutta aihe pysyi jatkuvinkin samana, kuitenkin jokaisen omilla mausteilla maustettuna. Päivä kulki jouhevasti, ohjelman mukaisesti ja aikataulussa pysyttiin aivan loistavasti. Kuuntelijoita ja kiinnostuneita riitti ihan koko päiväksi ja se oli hienoa meidän geronomiopiskelijoiden kannalta. Palaute oli etupäässä positiivista ja se sai fiiliksen päivän lopussa nousemaan kaikilla kattoon.

Tähän oli hyvä lopettaa tämä opiskeluvuosi ja syksyllä meitä sitten odottavatkin uudet haasteet. Niitä odotellessa vietämme kaikki ansaittua kesälomaa opiskeluista kuka lomailleen ja kuka töitä tehden.

MORAL DILEMMAS IN ELDERLY CARE

INTRODUCTION

Those who work with elderly people face all kinds of problems in their daily activities. Recent research in professional development (e.g., Myyry, Juujärvi & Pessa 2010; Wardi & Helkama 2015) has focused on everyday moral problems, or dilemmas, in which two or more moral values are in conflict. A widely used typology of dilemmas has been advanced by Wark & Krebs (1996) who distinguish five types of dilemmas. In (1) social pressure situations, the decision maker (P) feels that (s)he is pressured to act against her values, e.g., follow a command that she feels is illegitimate. (2) In loyalty dilemmas, two persons have conflicting expectations regarding the behavior of P. (3) Helping dilemmas involve a conflict about the limits of one's responsibility, e.g., a social worker feels that client who asks for food aid is not entitled to it. Wark and Krebs call types 2 and 3 prosocial dilemmas. The remaining types of dilemma are titled antisocial dilemmas, for they focus on antisocial behavior. (4) In transgression dilemmas, somebody has broken a moral principle, for instance, by stealing, and P must decide whether to report him/her. (5) Temptation dilemmas focus on P's rule breaking, for instance taking a day off and lying that one has been ill. Typically, dilemma types 1, 2 and 3 are felt to be more difficult than antisocial dilemmas 4 and 5. Social pressure (1) and loyalty (2) dilemmas

have also been found to elicit more advanced moral reasoning by developmental standards (e.g., Helkama 2004; Myyry & Helkama 2007). A commonly used taxonomy of moral schemas (Rest & al., 1999) distinguishes 3 kinds of moral schemas or ways of thinking: postconventional moral schemas (PCS), maintaining norms schemas (MNS), and personal interest schemas (PIS). Use of these schemas depends on the situation, and a general finding has been that antisocial dilemmas are more strongly associated with PIS and prosocial ones with PCS. The present study asks, first, what kind of dilemmas those working in elderly care face in their work, and second, whether there is any connection between types of dilemmas and the moral schemas habitually used by elderly care professionals.

PARTICIPANTS AND METHODS

The respondents were 18 adult students or professionals; of Elderly Care Professionals (in Finnish Geronomit) and Socionomes in elderly care field from two universities of applied sciences in southern Finland. University of applied sciences provides bachelor-degree educational programmes. The respondents wrote an essay and filled out two questionnaires either provided via postal delivery/internet or being available at school or at home. Participation was voluntary and no remuneration was provided.

MEASURES

The essay instructions asked participants to describe a moral problem they had encountered in their work. They were instructed to analyse the origin of the problem, indicate the parties involved and the responsibility of each party, as well as the way the problem was solved. The essays were coded for the types of dilemmas they expressed using the Wark & Krebs (1996) taxonomy.

Moral reasoning was measured by the short version (including three dilemmas) of the Defining Issue Test DIT (Rest & al., 1999; Finnish translation, Myyry, Juujärvi & Pessa 2010). The DIT is a multiple-choice test with 12 items representing different stages of Kohlberg's theory for each dilemma. The respondents were asked to rate the relative importance of each item on a five-point scale (from 1= of no importance to 5 = of very high importance) and then to rank the four most important items. The P-score, the most frequently used index is based on the relative importance that a respondent gives to items representing post-conventional moral reasoning on ranking was calculated. In addition MNS, and PIS scores were calculated (see Myyry & al. 2010, 222). Four participants were discarded. They failed to submit an essay, did not pass the DIT consistency check or other reliability checks (excessive endorsement of meaningless M items)

RESULTS

As shown in Table 1, the dilemmas reported by the participants represented predominantly social pressure and loyalty types, three out of four. Helping occurred to some extent, and transgression was represented in less than ten per cent.

Table 1. Dilemma types, %

Dilemma types in %	Loyalty+Social Pressure	Helping	Transgression
N= 61	75%	15%	10%

For instance, one essay dealt with working with elderly people having memory problems. Respecting their right to self-determination was a problem, and the participant felt that she had to act against her values when she had to mislead the old person (social pressure). Respect for the dignity of the elderly against commands (the participants felt were unjust) by superiors in the institution was a recurrent topic (loyalty). How to help an elderly person who wants to be alone or does not want to participate in organized activities were the themes in some essays (helping).

Table 2 shows the means and standard deviations for the moral judgment variables. It indicates that the postconventional moral schema was the most common among the participants, followed by the maintaining norms schema. Personal interests were weakly represented in this sample in their responses to the DIT hypothetical dilemmas.

Table 2. The use of postconventional (P), maintaining norms (MNS), and personal interest (PIS) schemas (n= 14)

	M	SD
P	48.40	14.27
MNS	26.52	14.79
PIS	22.21	13.85

We expected, in accordance with previous findings, that those who reported loyalty or social pressure work-related dilemmas would use postconventional moral schemas in response to the DIT dilemmas, but did not find the hypothesized relationship, possibly due to the small sample size and the high proportion of loyalty and social pressure types of dilemma in the essays written by the participants.

DISCUSSION

The present findings show that when asked to report a personal work-related dilemma, the elderly care professionals tend to select loyalty and social pressure types of dilemmas. The proportion of these dilemmas in the present sample was much higher than in previous samples in the research literature (e.g., Helkama 2004; Myyry & Helkama 2007). Former studies have shown that these two dilemma types are not only felt to be more difficult to solve than other types of dilemma but they also involve more social perspective taking than other dilemmas. As social perspective taking leads to progress in moral judgment, it no wonder that the present sample of elderly care professionals displays a comparatively high level of use in postconventional moral schemas, developmentally the most advanced one (cf. Myyry, Juujärvi & Pessa 2010). In many ways even the laws and orders of elderly care justify in moral and ethical terms unfair treating of those most vulnerable aged individuals. Elderly persons with *dementia* and related illnesses self-determination appears to be undermined most also in legal terms. The moral criteria may also be economic, creating politically ethical dilemmas and social pressure that violate *care-takers ethical values* for a just decision making. The findings reflect though most often prosocial, postconventional and autonomous moral thinking in decision making when reacting to the conflicting demands (Loyalty) by nursing home management rules and orders however often with fear of severe consequences to the care professional her- or himself. This study confirms strong good will of Elderly Care Professionals and Socionomes in elderly care field to promote their clients self-determination and human dignity in the often hierarchical elderly care culture. It also suggests that elderly care difficulties may serve as motivational sources and tools of professional expertise development in ethicality. ■

REFERENCES

- Helkama, K. (2004). Values, role-taking and empathy in moral development. *New Review of Social Psychology*, 3 (1-2), 103-111.
- Juujärvi, S., Myyry, L., & Pessa, K. (2010). Does the care reasoning make a difference? Relations between care, justice and dispositional empathy. *Journal of Moral Education*, 39 (4), 469-489.
- Myyry, L., Juujärvi, S., & Pessa, K. (2010). Empathy, perspective taking and personal values as predictors of moral schemas. *Journal of Moral Education*, 39 (2), 213-233.
- Rest, J.R., Narvaez, D., Bebeau, M. & Thoma, S.J. (1999). *Postconventional moral thinking: a neo-Kohlbergian approach*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Ward, E.E., & Helkama, K. (2015) Activity theory and moral reasoning; An Intervention study. *Scandinavian Journal of Educational Research*. Vol 59 No (4) pp. 413-423.
- Wark, G.R. & Krebs, D. L. (1996). Gender and dilemma differences in real-life moral judgment. *Developmental Psychology*, 32, 220-230

TEKSTI: RIITTA TÄHTINEN GERONOMI (AMK) / KUVA: MARTU VÄISÄNEN

IKÄÄNTYVIEN SUKUPUOLI- JA SEKSUAALIVÄHEMMISTÖJEN PALVELUNTARPEEN TUNNISTAMINEN JA TUNNUSTAMINEN SUOMESSA

Harva meistä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisista on tullut pohtineeksi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen vanhenemista ja heidän palveluntarpeitaan.

Seta, Mummolaakso ja Suomen karhut käynnistivät Raha-automaattiyhdistyksen rahoittaman Yhdenvertainen vanhuus -projektin yhteistyössä vuonna 2012. Projektin aikana tuotettiin tietoa ja materiaalia sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien henkilöiden vanhuuteen liittyvistä tarpeista ja toiveista. Projekti selvitti myös vanhustyön kentän tiedontarvetta ikäihmisten sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden liittyvistä kysymyksistä. Vuoden

2015 alussa käynnistyneessä Yhdenvertainen vanhuus II-projektissa on kaksi työntekijää projektipäällikkö Salla-Maija Hakola ja projektikoordinaattori Outi Tjurin. Salla-Maija aloitti projektikoordinaattorina ensimmäisen projektin alkaessa vuonna 2012. Projektin kotisivujen osoite on <http://seta.fi/yhdenvertainen-vanhuus>. II-projektin aikana jatketaan ikäihmisten moninaisuuden esille nostamista lehdissä ja viestintävälineissä sekä tapahtumissa. Sateenkaariseniorien kysymysten esiin nostamisella ja materiaalin juurruttamisella

la osaksi opintoja ja vanhustyön käytäntöjä on suuri merkitys hlbtq-ikäihmisten näkymättömyyden ehkäisyssä tulevaisuudessa. (Hlbtq kirjainlyhenne sisältää alkukirjaimet ryhmistä homot, lesbot, biseksuaalit, transihmiset, intersukupuoliset, queerit.)

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistötermit ovat monelle outoja käsitteitä. Ikäihmisillä on ollut omia termejä näille käsitteille, kuten "meikäläinen" tai "sydänystävä". Sukupuolen kokemisessa sekä ilmaisussa

on erilaisia tapoja. Ihminen voi esimerkiksi kokea olevansa sekä mies että nainen tai ei kumpaakaan, eli hän voi elää naisen-mies-jaottelun välimaastossa tai ulkopuolella. Jotkut ihmiset eivät halua lainkaan määritellä sukupuoltaan. Sukupuolivähemmistöön kuuluvat transihmiset (kuten transsukupuoliset, muunsukupuoliset, transgenderit ja transvestiitit) ja intersukupuoliset henkilöt. Seksuaalivähemmistöön taas kuuluvat lesbot, homot ja biseksuaalit.

Projektissa tehtiin kysely ja kartoitettiin henkilökunnan näkemyksiä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen ikääntymisestä. 75% vastaajista kertoi, etteivät he ole koulutuksessaan saaneet näistä asioista tietoa. Kuntien ikäpoliittisissa strategioissa ei ole vielä yhdenmukaisesti otettu huomioon mm. kulttuurivähemmistöihin ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ikäihmisten kysymyksiä. Sosiaali- ja terveysministeriön laatusuosituksissa kuitenkin kehoitetaan ottamaan huomioon ikäihmisten moninaisuus. Seta on valmis tarjoamaan hlbtq-ikäihmisistä koulutusta ja tietoa kunnille. Valitettavasti tätä tiedontarvetta ei useinkaan tunnusteta. Asiantuntijakoulutus maksaa 110 euroa/tunti. Ikääntyvien sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ihmisten kokemaa syrjintää on tarkasteltu sisäministeriön oikeusyksikön teettämässä selvityksessä keväällä 2014. Selvitys on luettavissa <https://tampub.uta.fi/handle/10024/96619>.

Projektin alussa tehdyn kyselytutkimuksen mukaan noin puolet sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista ikäihmisistä haluaa omia hoivakoteja/ palveluasuntoja. Tässä asiassa lienee vielä paljon kehiteltävää. Ihmisen moninaisuuden nostaminen osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon opetussuunnitelmaa olisi jo hyvä alku. Suomessa ei ole vielä niin sanottuja sateenkaaripalvelutaloja. Turun seudulla Setalla on suunnitteilla Sateenkaaripalveluyhteisö ja he kartoittavat ihmisten toiveita ja tarpeita palveluasumisen suhteen. Kysely löytyy heidän verkkosivuiltaan. <http://www.tuseta.fi/sateenkaaripalveluyhteiso/>.

Ikäihmisten perhe- ja läheissuhteita kysyttäessä tulisi käyttää sisällyttävää kielenkäyttöä, sillä se auttaa meitä pääsemään eroon automaattisesta hetero-oletuksesta ja sukupuolinormista. "Onko teillä kumppani?" "Ketkä muodostavat perheenne?" "Ketkä ovat teille tärkeitä henkilöitä?" Siivilisäätyä kysyttäessä vaihtoehtoina voisi olla avioliitto/ rekisteröity parisuhde. Sukupuolta kysyttäessä nainen/mies/muu. Tai sitten avoimella kysymyksellä: "Miten kuvailisitte sukupuoltanne?" Tämä on osa sosiaalista esteettömyyttä ja luo ilmapiiriä ja toimintaympäristöä, jossa jokainen voi olla oma itsensä, ilman pelkoa syrjinnästä.

Tutkimustietoa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta on hyvin vähän. Opinnäy-

tetyt, pro gradu-tutkielmat sekä valtion tasolla tehtävä tutkimus ovat tervetulleita. Nyt olisi juuri se hetki, kun pitäisi vaikuttaa. Tarvitaan lisää yhteistyökumppaneita nostamaan ikäihmisten sukupuolen ja seksuaalisuuden suuntautumisen sekä yhdenvertaisuuden kysymyksiä esille.

Salla-Maijan ja Outin mielestä geronomit ovat tärkeässä asemassa ikäihmisten hyvinvoinnin ja turvallisen arjen asiantuntijoiden edustajina. He haastavatkin Suomen Geronomiliiton jäsenet tulemaan projektin vapaaehtoisiksi tietoisukujen pitäjiksi. On hyvä muistaa myös se, että syrjimättömyys palvelujen ja tuotteiden tarjonnassa ei koske vaan julkisia palveluita, vaan se koskee myös yksityistä sektoria ja siksi heidänkin toivotaan tulevan mukaan yhdenvertaisuustalkoisiin. Maailmalla moninaisuuden huomioon ottaminen on yksi laadun mittari ja kilpailuvaltti. Projektin kaikki materiaali on ilmaista ja sitä löytyy <http://seta.fi/yhdenvertainen-vanhuus/tukimateri>.

Artikkelini pohjautuu Salla-Maijalle ja Outille tekemääni haastatteluuun. Toivotavasti artikkeli herättää paljon ajatuksia ja mietteitä sekä kehittämissideoita niin vanhustyön ammattilaisten, johtajien ja opettajien sekä poliittisten päättäjien keskuudessa. ■

KIRJA-ARVOSTELU

TEKSTI: LAURA JYRÄ JA PIA-RIITTA PIRHONEN GERONOMI (AMK)-OPISKELIJAT

KAKKUA, KIITOS!

Märtha Andersson on 80-vuotias palvelutalo Timantin asukas.

Martta ja muut palvelutalon Timantin asukkaat arvelevat, että kaikki ei ole kunnossa, koska palvelutalon ylihoitaja Barbro on valmis tekemään kaikkensa kulujen karsimiseksi. Ruoka on huonoa eikä sitä ole riittävästi, ulkoilemaan ei pääse ja pienten viattomien illanistujaisten jälkeen asukkaat pannaan vielä lukkojen taakse. Palvelutalossa asuminen on muuttunut ja jotain olisi tehtävä, ettei elämä muutu tylsäksi.

Märtha kokoaa ystävät yhteen. He näkevät televisiossa dokumentin Ruotsin vankiloista, ajatus oikeasta vankilasta alkaa kiinnostamaan. Näin syntyy ajatus tehdä pieni, mutta kuitenkin tarpeeksi merkittävä rikos, jotta siitä saisi vähän kakkua. Tavoitteena on kevyt tuomio ja mukavat oltavat vankilassa. Tästä alkaa keinutuulikoplan matka rikosten maailmaan ja keinot ovat monet. Kaikki ei mene suunnitelmien mukaan, mutta ei se mitään, kunhan on hauskaa. Ei muuta kuin tuumasta toimeen.

Tämä joukko saa niin lehdistön kuin poliisinkin kummastelemaan tätä omalaatuista ja ennenkuulumatonta rikossarjaa, koska keinutuulikopla onnistuu mm. toteuttamaan kaikkien aikojen tauluryöstön.

Kakkua, kiitos! on hauska kertomus keinutuulikoplan seikkailusta kohti parempaa elämää. Kirja tarjoaa vaihtoehtoisen, tosin hieman kyseenalaisen esimerkin viettää elämän viimeisiä vuosia. Keinutuulikopla näyttää esimerkkiä siitä, että ikääntyneenäkin voi pitää hauskaa ja haaveilla, koska mitään menetettävää ei ole.

Catharina Ingelman-Sundbergin kirjoittama Kakkua, kiitos! aloittaa keinutuulikoplan seikkailut, joten jatkoa on luvassa. Tämä loistava ja hauska kirja kannattaa ottaa luettavaksi, sillä naurua ei ole maailmassa koskaan liikaa. Suosittelemme lämpimästi, että otat tämän kirjan kanssa pienen lasin likööriä ja palan kakkua, kiitos.

Tulevat geronomit ICHCI-kurssilla Portugalissa

KOHTI SETÚBALIA

Maaliskuun 11. päivänä istun lentokoneessa matkalla Portugaliin.

Määränpäämme on Lissabonista 40 km:n päässä sijaitseva rantakaupunki, Setúbal.

Olen yksi viidestä Metropolian opiskelijasta, joka osallistuu

Setúbal Polytechnic Instituten organisoimalle moniammatilliselle ICHCI-kurssille (International Course on Health Care Issues). Jo seitsemättä vuotta järjestettävän kurssin teema on tällä kertaa ”Health care of vulnerable groups: emerging challenges”.

Kurssille saapuu opiskelijoita ja opettajia Belgiasta, Espanjasta ja Portugalista.

46 opiskelijan joukossa on tulevia sairaanhoitajia, fysio-, puhe- ja toimintaterapeutteja sekä muutama eksoottinen geronomiopiskelija Suomesta.

1 Ensimmäisenä kurssipäivänämme jakaudumme ryhmiin, joissa työskentelemme joka päivä kurssin ajan. Jokainen ryhmä tulee valmistelemaan toiminnallisen hetken ”haavoittuvan” ryhmän parissa Setúbalissa. Muut ryhmät työskentelevät erilaisista ongelmista kärsivien lasten ja nuorten parissa. Meidän ryhmämme käyntikohde on vanhuksille päivätoimintaa tarjoava paikka, jonka nimi ei ole yksinkertaisimmasta päästä: Associação de Solidariedade Social da Freguesia de Gâmbia-Pontes-Alto da Guerra.

Aloitamme ryhmätyöskentelymme valmistautumalla iltapäivällä tehtävään vierailuun. Varaudun kohtaamaan nukavieruja vanhuksia ankeissa tiloissa, mutta yllätyksekseni saavummekin siistiin muutaman vuoden ikäiseen kiinteistöön, joka näyttää ja tuoksuu puhtaalta. Myös asiakkaat näyttävät kohtuullisen hyvävointisilta ja siisteiltä. Muutamat tarvitsevat tuekseen kävelykepin ja jollain on kävelytuki, mutta rollaattoreita ei näy kenelläkään. Kuulemme

päivätoiminnan ohjaajana toimivalta puheterapeutilta, että 23 vanhusta käy päiväkeskuksessa joka arkipäivä. Vanhukset kertovat itse viihtyvänsä päivätoiminnassa ja ovat pääasiassa tyytyväisiä ohjelmaan, joku toivoisi lisää liikuntaa. Haastatteluissa huomaamme, että osa muistisairaista vanhuksista ei saa puheenvuoroa ja mietimme, josko voisimme saada tulevalle aktiviteetillamme mahdollisimman monia osallistutettua. Kuulen myös, että olennainen osa päivätoiminnan rutiineja on suihkussa käyminen. Vanhukset käyvät hoitajien avustamana päiväkeskuksessa suihkus-

sa kaksi kertaa viikossa. Tämä vaikuttaa toimivalta ratkaisulta. Kannattaisiko tällaista päivätoimintaa yhdistettyä suihkutusapua kokeilla myös Suomessa?

2 Toinen päivämme on luentopainotteinen. Rankkojen aiheiden väliset tauot vietämme sisäpihalla sitruunapuun katveessa. Iltapäivällä kuulemme mm. esityksen Portugalin heikkosaisista. Köyhyys ja työttömyys ovat Portugalin vitsaus, tällä hetkellä neljännes väestöstä elää köyhyysrajan alapuolella ja viidennes työikäisistä on työttömänä. Portugalissa miehelle on suuri häpeä, mikäli hän ei pysty elättämään perhettään ja niinpä monet työttömät jättävät perheensä,

ajautuvat asumaan kaduille ja saattavat lopulta päätyä itsemurhaan. Itsemurhaluvut ovat Portugalissa korkeat, eikä niitä julkaista, jotta ne eivät toimisi yllykkeenä muille heikossa asemassa oleville. Pelkäämään Lissabonin ja Setúbalin niemimaan väliseltä sillalta hyppää keskimäärin neljä itsemurhakandidaattia viikossa.

3. Tämän päivän ohjelmassa on vaihtoehtoisia workshoppeja. Dialogisuuteen keskittyvässä workshopissa huomaan jälleen parihaaroituksen myötä, kuinka helppoa väärin olettamusten tekeminen on. Päätän ottaa tästä opikseni ja yrittää olla omalta

osaltani arvailematta henkilön ajatuksia, kokemuksia ja tuntemuksia, vaikka henkilö olisi tuttuakin. Motivoivan haastattelun workshopissa meidät jaetaan haastateltaviin ja haastattelijoihin. Haastateltaville jaetaan tarkoituksella väärät, haastattelijalähtöiset ohjeet. Oikeat ohjeet tulevat seuraavaan vaiheeseen, mutta haastattelu ei tunnu näilläkään ohjeilla olevan sen helpompaa. Ohjeita lukemalla ja niihin keskittymällä menetetään se herkkyyks ja mahdollisuus kuulla asiakasta, jota motivoivassa keskustelussa mielestäni erityisesti tarvitaan.

Päivän päätteeksi jatkamme vanhusten keskukseen tulevan aktiviteetin suunnittelua. Ajatuksena olisi tanssia sekä kierrättää ja heittää iso noppa, jonka pohjalta valikoituu erilaisia yksilö- tai ryhmätehtäviä. Tavoitteemme on aktivoida vanhuksia sekä fyysisesti että kognitiivisesti monipuolisten tehtävien avulla. Päädyimme tehtäväkategorioihin: Nimeä kolme asiaa (esim. hedelmiä, lintulajeja, keittiötarvikkeita jne), Kulttuuri, Musiikki, Mayla, Tee liike ja Vapaa Valinta. Kulttuuri-kysymyksiin ujutamme mahdollisimman monta Belgiaa, Espanjaa ja Suomea koskevaa kysymystä. Musiikki-tehtävässä soitetaan tutun laulun alkua, jota koko ryhmä jat-

kaa yhdessä laulaen eteenpäin. Mayla on perinteinen portugalilainen vanhusten suosiossa oleva peli, jossa kaadetaan metallirenkailla pientä sektoreiden keskellä olevaa metallitolppaa. Tässä tehtävässä vanhuksat opettavat meitä ulkomaalaisia pelaamaan Maylaa. Tee liike -tehtävässä nopan heittänyt henkilö toteuttaa poimimansa kortin ohjeiden pohjalta pienen tehtävän. Vapaassa valinnassa noppaa heittänyt henkilö saa itse valita tehtäväkategorian.

4. Sunnuntai on osittain vapaapäivä, jonka vietämme Lissabonissa. Kaupungilla kulkiessamme on tehtävänämme ottaa kuvia "haavoittuvuuteen" liittyen. Kaupunkia kiertäessämme löydämme yllättäen paikallisen hautausmaan. Käyskentelemme verkkaaisesti hiljaisella hautausmaalla, joka koostuu sadoista eri suvuille rakennetuista mausoleumeista. Osa mausoleumeista on hyvin pelkistettyjä ja toiset taas kauniilla lasimaalauksilla koristeltuja. Joidenkin mausoleumien ovissa on ikkuna, jonka läpi näemme peräseinän pienen alttarin sekä sivuseinien hyllyille asetellut hauta-arkut. Hautausmaan näkeminen on yksi mieleenpainuvimmista hetkistä kurssiviikon aikana.

5. Päivän aluksi käymme läpi edellispäivänä otettujen valokuvien pohjalta tuotetut esitykset. Väliaktiviteettina katsomme lauantain workshoppeissa työstettyjä stop-motion-elokuvia. Lyhytelokuvat ovat hauskoja ja liikuttavia. Mietin, josko elokuvan tekoon voisi ryhtyä tulevaisuudessa jonkun ikäihmisten ryhmän kanssa. Olisi hienoa päästä testaamaan perinteisestä poikke-

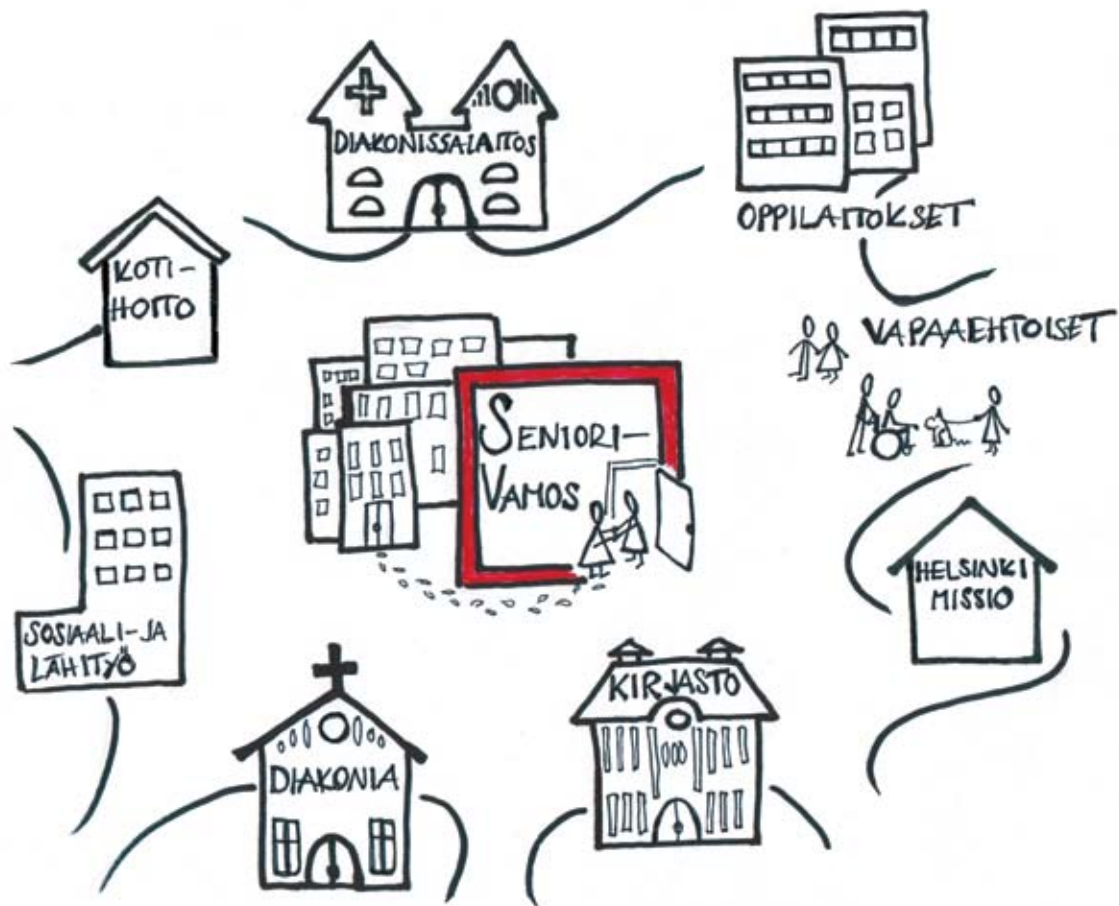

avaa viriketoimintaa! Kovin kummoisia tarvikkeita ei lyhytelokuvan tekoon tarvita, jo tabletilla, ilmaisella MovieMaker-ohjelmalla ja muovailuvahalla saa ihmeitä aikaan.

6. Totuuden hetki – päivä, jolloin pääsemme takaisin päivätoimintakeskuksen vanhusten luokse! Esittelyjen jälkeen tanssimme alkulämmittelyksi hidastetun Macarena-tanssin tuolilla istuen. Tanssin jälkeen pääsemme varsinaisen pelin pariin. Tunnelma on hyvä, mutta huomaamme pian, että peliä varten laatimamme kysymykset ovat liian helppoja ja itse aktiviteettien kesto turhan lyhyt suhteessa nopan kierrättämiseen kuluvaan aikaan. Suosikkitehtäväksi näyttää vapaavalintaisessa osiossa nousevan Mayla-pelin opettaminen meille ulkomalaisille.

Vanhuksat eivät ymmärrä englantia, eikä alkeellisesta espanjan kielen taidostaniakaan ole apua. Vierailun aikana alkaa harmittamaan, etten tajunnut nopan värien lisäksi opetella yksinkertaisia kysymyksiä portugaliksi. Yksi rouva kiteyttää käyntimme olevan heille kuin raikas tuulahdus, tärkeintä ei ole se mitä teemme, vaan se että ylipäätään tulimme. Tämä huomioiden keskityimme ehkä liikaakin pelin sisällön suunnitteluun sen sijaan, että olisimme miettineet, miten voisimme edesauttaa kohtaamista kielimuurista huolimatta. Kun portugalilaiset opiskelijat ovat aktiviteettituokion jälkeen tulkkausapunamme käy kommunikointikin helpommin. Vanhat portugalilaisrouvat hymyilevät meille viisailla silmillään, silittelevät ja halailevat meitä kaikkia poskipusujen kera. Kehun vieressäni istuvan Consuelan nimeä kauniiksi. Consuela kertoo nimen olevan perua pyhimykseltä ja hänen silmiensä kostuessa huomaan kyyneelten nousevan omiinkin silmiini. Ymmärrän, että tärkeintä ei olekaan toiminta,

vaan se miten kohtaamme toisemme ihmisinä kommunikoinnin rajoituksista huolimatta. Tunnelmaan on hyvä päättää intensiivinen ja työntäyteinen kurssi. ■

TEKSTI: KATARINA AHRO, LEENA LÄHTEENOJA-BERG, LAURA PULKKINEN GERONOMI (AMK) -OPISKELIJAT
PIIRROSKUVA: LEENA LÄHTEENOJA-BERG

VERKOSTOTYÖSSÄ ON VOIMAA

SENIORI-VAMOS TEKEE VAIKUTTAVAA VANHUSTYÖTÄ HELSINGIN KALLIOSSA

*Verkosto saa voimansa siitä, että sen jokainen osa tunnustetaan,
sanoo geronomi Tiina Lauhde Seniori-Vamoksesta.*

*Helsingissä toimiva Seniori-Vamos tekee verkostoja hyödyntämällä
esimerkillistä alueellista vanhustyötä.*

Seniori-Vamos tekee etsivää vanhustyötä Helsingissä Kallion kaupunginosassa. Hanke on nyt noin puolivälissä viisivuotista taivaltaan. Seniori-Vamoksen projektityöntekijä, geronomi, sairaanhoitaja (YAMK) Tiina Lauhde, mitkä ovat tärkeimmät verkostotyöhön liittyvät oivalluksenne tähän mennessä?

- Verkostot luodaan yhdessä, niitä ei voi pakottaa. Kaikki lähtee siitä, että rakennetaan työn kautta luottamusta yksittäisten ihmisten kanssa. Jonkun tahon kanssa voi

mennä vuosia, kun yhteistyötä herätellään ja työsetetään. Kun yksi verkoston osa alkaa toimia, sen kautta voi päästä käsiksi seuraavaan osaan. Verkostot saavat voimansa siitä, että jokainen sen osa tunnustetaan.

Mitä hyötyä verkostotyöstä on?

- Moni apua tarvitseva vanhus ei enää pärjää kotonaan yhden palveluntarjoajan turvin. Verkoston jokaisella toimijalla pitää olla oma rooli ja kaikkien on tiedettävä

tehtävänsä. Kun toimijat tekevät yhteistyötä, verkoston palasista tulee enemmän kuin osiensa summa. Näin jokaiselle vanhukselle löydetään juuri oikeat palvelut ja vältytään päällekkäisyyksiltä tai turhilta palveluilta.

Mitä pidät tärkeimpänä verkostotyössä?

- Hyvä verkosto ei synny ilman luottamusta, kunnioittamista ja kuuntelemista. On myös tärkeää tuntee toisten verkostotoimijoiden työ ja olosuhteet, jotta voi

ehdottaa uusia toimintamalleja ja menetelmiä. Ei saa myöskään olla defensiivinen. Omassa toiminnassa pitää pystyä näkemään parantamisen varaa. Geronomin koulutus on tuonut ainakin itselleni kykyä ajatella laajasti ja kokonaisvaltaisesti sekä kunnioittaa toisten osaamista ja ammatillisuutta.

Mitä haasteita näet verkostotyön rakentamisessa?

– Vastuu- ja tietosuoja-asiat ovat yhteistyön kannalta ongelmallisia. Haluaisimme esimerkiksi saada kontaktin niihin ikääntyneisiin, jotka eivät ole vastanneet kunnan yhteydenottoon koskien ennaltaehkäiseviä kotikäyntejä tai infotilaisuuksia. Näiden ihmisten yhteystietoja emme tietosuojan takia voi saada.

Onko työskentelyssä tullut eteen jotain yllättävää?

– Meitä ei välttämättä uskalleta suositella vanhuksille, koska pelätään, että toimintamme ei ole luotettavaa. Yhteistyökumppaneiden voi olla vaikea hahmottaa

rooliamme yhtenä toimijana vanhuksen elämässä. Julkisten toimijoiden vastuu näyttäytyy joskus ylikorostuneena. Esimerkiksi kotihoito voi ajatella olevansa vastuussa myös Seniori-Vamoksen hankiman vapaaehtoisen toiminnasta.

Mitä Seniori-Vamoksessa tehdään luottamuksen saavuttamiseksi?

– Saavutamme muiden toimijoiden luottamuksen työn kautta. Arvostus tulee siitä, että teemme konkreettista työtä asiakkaiden parissa emmekä istu jakkupuvut päällä koordinoimassa hanketta jossain toimistossa. Vanhukset ovat voimaantuneet vapaaehtoisemme rinnalla kulkemisen myötä niin paljon, että myös muut verkoston toimijat huomaavat työemme tulokset.

Mitä tavoitteita Seniori-Vamos on asettanut hankkeen loppupuoliskolle?

– Hankkeessa keskitymme nyt vaikuttamiseen ja viestintään sekä mallinamme rinnalla kulkemisen työmenetelmiä. Kallion alueella teemme esimerkiksi

monipuolista yhteistyötä paikallisten taloyhtiöiden ja vuokranantajien kanssa. Tuemme yhteisöllisyyden toteutumista ja uusien toimintatapojen juurruttamista osaksi kalliolaista elämää. ■

SENIORI-VAMOS

Seniori-Vamos on Helsingin Kallion kaupunginosassa ja sen lähiympäristössä toimiva Helsingin Diakonissalaitoksen hanke.

Toimintaa tukee Raha-automaattiyhdistys ja se on osa Eloisa Ikä -avustushjelmaa.

Seniori-Vamos etsii ja tukee kotona asuvia ikäihmisiä, jotka ovat jääneet syystä tai toisesta palveluiden ulkopuolelle tai muuten syrjään. Hankkeen tarkoituksena on luoda etsivän ja yhteisöllisen seniorityön konsepti valtakunnalliseen käyttöön.

TEKSTI: NONNA TAMMISALO GERONOMI (AMK) -OPISKELIJA / KUVA: EVELIINA TAHVANAINEN

KOSKELASSA TAPAHTUU

Metropolian vanhustyön tutkinto-ohjelma on tänä vuonna aloittanut yhteistyön Helsingissä sijaitsevan Koskelan monipuolisen palvelukeskuksen kanssa. Yhteisenä tavoitteena on asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen erilaisin projektein. Työskentelyssä hyödynnetään verkostoja, luodaan uutta ja kehitetään Koskelaa asiakaslähteisesti. Seuraamme Geronomi-lehdessä yhteistyön etenemistä.

Vanhustenviikon tapahtumapäivä 7.10.2015 Koskelassa oli täynnä mitä monimuotoisempia kokemuksia. Rytmejä virsistä punkkiin, tuoksuja, pipareita, kohtaamisia ja kosketuksia.

Näin osallistujat kokivat päivän tapahtumia:

”Arki menee niin samaa rataa aina vaan. Samat reitit ja samat toiminnot. Tämä toi pienen erilaisuuden päivän rutiiniin. Se tuntuu hyvältä. Tämä toi hyvää ja rauhallista oloa.” Tarja Lamberg intialaisen päähieronnan jälkeen palvelukeskuksessa.

”Mielestäni geronomiopiskelijoiden järjestämä tapahtuma oli onnistunut. Opiskelijoiden innostus levisi meidän asukkaiden ja henkilökunnan keskuuteen. Mielestäni

oli myös hienoa, että tapahtumassa oli opiskelijoita eri aloilta; geronomeja, kosmetologeja ja muusikko-opiskelijoita. Opiskelijoiden ohjelma oli monipuolinen, jolloin mahdollisimman moni meidän asukkaista pääsi kokemaan päivän tapahtumia. Tapahtumat eri osastoilla olivat hyviä vaikkakin osastovierailuja osastojen välillä ei nyt tapahtunutkaan. Toivon tällaisille tapahtumille jatkoa. Tämä voisi olla jokavuotinen Vanhustenviikon tapahtumapäivä Koskelassa.” Päivi Liikka, ylihoitaja, Koskelan monipuolinen palvelukeskus

”Aika, jonka osastolla vietin teidän ollessa siellä oli ihanan leppoisa. Tunnelma oli rento ja yhteisöllinen, kun kaikki halukkaat saivat osallistua leivontaan omalla tavallaan. Musiikki oli hauska lisä, rentoutti tilannetta entisestään! Leivontahetki muistutti ihanan kotoisaa viikonloppuhetkeä.” Johanna Saarela, fysioterapeutti

”Opettavainen ja antoisa päivä. Sain kokea geronomin roolin osastolla organisoijana ja kehittäjänä moniammatillisessa työryhmässä. Näin myös kuinka hedelmällistä yhteistyö voi parhaimmillaan olla.” Anna-Leena Salonoja, geronomiopiskelija

”Aistikori herätti henkilökunnan ja asukkaiden kesken uutta innostusta ja ’pöhinää’. Koimme, että meidän tehtävämme opiskelijoina oli täytetty, antaa uuden toiminnan siemen itämään ja kasvamaan uudenlaiseksi ilon aiheeksi osaston arkeen.” Hanna Paunonen, geronomiopiskelija

Toimintapäivän projekti on ollut molempuolien hyvin antoisa ja hedelmällinen. Tämänkaltaisen yhteistyö on mielenkiintoinen ja monipuolinen kasvattaja kaikille osapuolille ja sen tuomat mahdollisuudet ovat rajattomat, yhdessä innostumisessa on luomisvoimaa!

OPPILAITOKSET ESITTELYSSÄ

GERONOMI- KOULUTUSTA LAPIN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Koulutamme geronomeja laajan pohjoisen alueen tarpeisiin. Geronomikoulutus aloitettiin Kemi-Tornion ammattikorkeakoulussa (KTAMK) vuonna 2009 ja koulutusosalalla on vahva jalansija vuonna 2014 aloittaneessa Lapin ammattikorkeakoulussa (KTAMK:n ja Rovaniemen AMK:n yhdistyminen). Meillä aloittaa vuosittain 20 uutta geronomiopiskelijää monimuoto-koulutuksessa. Lisäksi ryhmissämme on useita avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoita.

Olemme markkinoineet geronomin ammattia ja korostaneet ammattikunnan merkitystä ikäihmisten elämänhallinnan ja hyvinvoinnin tukemisessa pohjoisen alueellamme. Työmme ulottuu myös pohjoisiin naapurimaihimme, joissa geronomin ammattinimike on täysin vieras, mutta paljon kiinnostusta herättävä. Parhaita alan edustajia ovat geronomiopiskelijämme, jotka opintojensa aikana osallistuvat

VANHUSTYÖN TIIMIMME:

Lehtorit Sari Arolaakso-Ahola (TtM), Tuula Ahokumpu (TtM), Marja Palmgren (YTM) ja Reetta Saarnio (TtT). Koulutusvastaavana toimii Eija Jumisko (FT)

monimuotoiseen kehittämistoimintaan eri alueilla ja yhteistyössä työelämän kanssa. Kaikki tämä työ on kannattanut, sillä geronomiemme työllistymismahdollisuudet ovat parantuneet. Osa on saanut heti valmistumisen jälkeen vakituisen työn julkiselta tai yksityiseltä sektorilta. Lisäksi osa on perustanut oman yrityksen. Hakijamäärät koulutukseen ovat myös kasvaneet tasaisesti.

Etäisyyksien hallinta on yksi ammattikorkeakoulumme painoaloista. Tämä tarkoittaa tieto- ja viestintäteknologisten ratkaisujen ja toimintatapojen, etäpalveluiden, liikkuvien palveluiden ja esteettömyyden kehittämistä. Haluamme kehittää koulutustamme vastaamaan yhä paremmin näihin tavoitteisiin ikäihmisten ja heidän läheistensä näkökulmasta katsottuna.

GERONOMI- KOULUTUSTA KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu aloitti geronomikoulutuksen vuonna 2006, kolmantena ammattikorkeakouluna Suomessa. Koulutuspaikkana on Kouvolan Kasarminmäen kampus, joka on opiskelumiljöönä mitä viehättävin vanhoine rakennuksineen. Geronomeja on valmistunut noin 100 ja tällä hetkellä opiskelijoita on reilut 150. Opiskelijat edustavat kattavasti Kaakkois-Suomen, Etelä-Savon, Päijät-Hämeen ja Itäisen Uudenmaan kuntia. Opiskelijoiksi hakeutuu jo vanhustyön parissa työskenteleviä

sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia sekä alan vaihtajia, mikä rikastaa oppimista ja opiskelua tuottaen laaja-alaisia näkökulmia keskusteluun. Valmistuneet opiskelijat ovat työllistyneet hyvin koulutusta vastaaviin tehtäviin, mm. asiakas- ja palveluohjaajiksi, muistikoordinaattoreiksi, palvelutalojen esimiehiksi, projektityöntekijöiksi. Koulutuksen erityispiirteinä on liikuntapainotteisuus, jonka opetus toteutetaan yhdessä liikuntakeskus Pajulahden kanssa. Koulutuksessa käytetään paljon reflektiivisiä ja osallistavia työmenetelmiä ja työskentelyä sekä pien- että suurryhmissä. Pääasiallisina opettajina toimivat Sari Ranta, Merja Laitoniemi, Merja Nurmi ja Marko Raitanen.

GERONOMI- KOULUTUSTA METROPOLIAN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Metropolia Ammattikorkeakoulun geronomikoulutus on ensi vuonna 10-vuotias. 10-vuotiaana on hyvä olla. Olemme vakiinnuttaneet paikkaamme arvostettuna työelämäkumppanina ja opiskelijamme ovat hyvin tyytyväisiä toimintaamme. Etsimme aktiivisesti mahdollisuuksia kehittää vanhustyötä niin täällä pääkaupunkiseudulla kuin kansainvälisestikin. Vaikka emme ihan vielä ole teinivuosissamme, niin kuitenkin kasvupyrähdyksemme on jo käynnissä. Tutkinto-ohjelmassamme aloittaa nykyisin opiskelun vuosittain n. 70 uutta tulevaa geronomia.

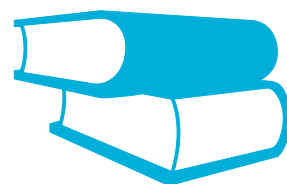
Toimintamme periaatteita ovat avoimuus ja pyrkimys positiiviseen tasavertaiseen vuorovaikutukseen. Ajatuksenamme on aina hyödyntää asian äärellä olevien voimavaroja yhteisessä hyvän vanhuuden rakentamisessa ja oppimisen mahdollistamisessa. Kehitämme omaa toimintaamme jatkuvasti kuunnellen heikkoja ja hieman vahvempiakin signaaleja. Olemme virittelleet antennejamme monille taajuuksille, jotta pystyisimme vastaamaan uusien opiskelijoiden koulutuksessa heidän tulevaisuuden vanhustyössä kohtaamiin haasteisiin niiden koko laajuudessa. Esimerkiksi opetuksessa painotamme

moniammatillisen työskentelyn laatua, iäkkään ihmisen monitasoisen toimijuuden huomioimista, merkityksellisyyden kokemisen tärkeyttä, työntekijänä oman ja yhteisen osaamisen aktiivista kehittämistä.

10-vuotiaana olemme avoimia uudelle, rohkeita, emme niin kovin otsakurttuja ja jotain jo myös osaamme :) Odotamme ilolla tulevia teinivuosiamme.

Tiimissämme työskentelee: lehtori Mari Heitto (TtM), lehtori Satu Vahaluoto (TtM), lehtori Anna Puustelli-Pitkänen (YtM), lehtori Pirkko Pello (LtM), yliopettaja Tuula Mikkola (VTT), tutkintovastaava Panu Karhinen (TtM)

GERONOMI- KOULUTUSTA SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Satakunnan ammattikorkeakoulussa geronomikoulutus alkoi vuonna 2009. Tällä hetkellä geronomiopiskelijoita on noin 70 ja koulutus toteutuu Tiilimäen kampuksella Porissa. Koulutuksen lähtökohta on monialaisuus ja opetus-suunnitelman suunnittelussa on koko ajan ollut mukana sosiaalialan, hoitotyön ja fysioterapian opettajia. Koulutus toteutuu ainoastaan monimuoto-opetuksena. Käytämme yhä enemmän myös Hill- etäoppimisympäristöä, jossa opiskelijat voivat osallistua opetukseen internetin kautta. Tämän opiskelijat ovat kokeneet hyvänä asiana, koska se sallii opetukseen osallistumisen myös ilman matkustamista Poriin ja antaa joustoa ajankäyttöön.

Pohjakoulutusvaatimus on vähintään sosiaali- ja terveystieteen perustutkinto. Suurin osa opiskelijoista työskentelee mo-

nipuolisesti vanhustyön eri sektoreilla ja koulutus on suunniteltu niin, että sen voi suorittaa työn ohella opiskellen. Opiskelija-arviointien mukaan geronomiopiskelijat ovat olleet tyytyväisiä tutoropettajien toimintaan ja siihen, että kaikkien yksilöllinen aikaisemmin hankittu osaaminen on huomioitu, kun on alussa laadittu henkilökohtaisia opiskelusuunnitelmia.

Opiskeluun sisältyy harjoittelua erilaissa vanhustyön toimintaympäristöissä ja harjoittelupaikat suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa. Kansainvälisyys integroituu opetukseen läpi koko koulutuksen. Kansainvälisyysosaaminen ilmenee kielitaitona, vuorovaikutustaitoina ja kulttuuriosaamisena. Opiskelijoilla on myös mahdollisuus lähteä opiskelu- tai harjoittelujaksoille ulkomaille.

Satakunnan ammattikorkeakoulussa alkoi syksyllä 2015 uutena koulutusohjelmalla Vanhustyön ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Koulutus toteutetaan hyvinvointi- ja terveysosaamisalueiden yhteistyönä.

Tutkinnon suorittaneet tulevat toimimaan asiantuntija-, koordinointi-, kehittämis- ja esimiestehtävissä sekä julkisella, yksityisellä että kolmannella sektorilla. Keskeisenä tehtävänä on tuoda esille vanhustyön

näkökulmaa moniammatillisissa verkostoissa eri osa-alueilla yhteiskunnassa. Vanhustyön ylempään AMK-tutkinnon laajuus on 90 opintopistettä. Koulutus on monimuoto-opiskelua ja se on mahdollista suorittaa 1,5 vuodessa. Kokonaan työn ohessa suoritettuna koulutuksen kesto voi olla 2-3 vuotta. Opintoihin kuuluu lähiopetusta, verkko-opiskelua ja itsestä opiskelua. Käytössämme on Hill-etäoppimisympäristö, joka mahdollistaa opiskelijoiden osallistumisen opetukseen, ohjaukseen ja keskusteluihin internetin välityksellä.

Koulutusohjelman opinnot muodostuvat vanhustyön ammatillisista asiantuntemuksista lisäävistä opinnoista, vanhustyön etiikan, innovaatioiden, kehittämisen ja johtajuuden opinnoista, vapaasti valittavista opinnoista ja opinnäytetyöstä. Opinnäytetyö on työelämälähtöinen kehittämissä. Ammattikorkeakoulun monialaisilla vanhustyön ylempi AMK -opinnoilla pyritään vastaamaan sekä tämän hetken että tulevaisuuden ikääntyvän yhteiskunnan haasteeseen kouluttamalla laaja-alaisia vanhustyön asiantuntijoita, innovoivia kehittäjiä ja johtajia.

OPPILAITOKSET ESITTELYSSÄ

GERONOMI- KOULUTUSTA SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Seinäjoen ammattikorkeakoululla käynnisti ensimmäisenä Suomessa geronomikoulutuksen vuonna 1993. Koulutuksen syntyvaiheista löytyy enemmän tekstiä tämän lehden historiaosuuksissa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu oli avaamassa latuja geronomi(AMK)-koulutukselle. Aluksi koulutusta ei juuri tunnettu, se oli uusi ja tuntematon tutkintotutkimus vanhustyön kentällä. Olemme saaneet myöhemmin mukaan neljä muuta ammattikorkeakoulua geronomi(AMK)-kouluttajiksi. Yhteistyössä opettajaverkoston kanssa olemme yhdistäneet osaamisemme ja laatineet mm. geronomien osaamisvaatimukset ja tehneet kannanottoja geronomi-nimikkeen saamiseksi sekä lausunnon geronomien liittämisestä sosiaalialan ammattihenkilörekisteriin, joka toteutuu vuonna 2016.

Koulutus oli Seinäjoella alkuvuosiin päivätoteutuksen tapahtuvaa koulutusta. Vuonna 2012 käynnistimme ensimmäisen monimuoto-opetuksena toteutettavan koulutuksen yhteistyössä Tampereen ammattikorkeakoulussa, sieltä valmistuu vuoden 2015 loppuun mennessä 20 geronomia. Toinen monimuoto-opetusryhmä otettiin sisään syksyllä 2014. Tarvetta

molempiin koulutusmuotoihin näyttää olevan. Geronomiopiskelijoita meillä on tällä hetkellä yhteensä noin 100.

Ammatillisen asiantuntijuuden kehittyminen edellyttää toimimista aidoissa työelämän ympäristöissä. Tiedon soveltaminen on tärkeää. Vanhustyötä kehittäville ammattilaisilla on oltava teoreettisen ja kokemuksellisen tiedon lisäksi kykyä toiminnan kriittiseen arviointiin. Asiantuntijuuden kehittyminen edellyttää tietomuotojen yhdistämistä. Tämä tapahtuu parhaiten luomalla oppimisympäristöjä, joissa opettajat, opiskelijat ja työelämä ovat tiiviissä yhteistyössä. Meillä on vakiintuneet käytännöt työelämäyhteistyöhön, jota kokoajan kehitämme ja arvioimme. Työelämän edustajat ovat mukana opetussuunnitelmien sisältöjen suunnittelussa ja arvioinnissa. Samoin opiskelijat ovat aktiivisesti mukana opetuksen suunnittelussa ja arvioinnissa. Opetuksen yhteissuunnittelulla voidaan parantaa vanhustyön laatua. Koulutuksemme vastaa työelämän haasteisiin hyödyntämällä myös alueellisen työelämän ja eri koulutusten välistä hanke- ja koulutusyhteistyötä. Opinnäytetyöt tehdään pääosin aidoissa työelämäympäristöissä työelämän kehittämishankkeissa. Meiltä valmistuneet geronomit ovat työllistyneet vanhustyön asiantuntijatehtäviin hyvin mm. vanhustyön ohjaajiksi, koordinaattoreiksi ja kehittäjiksi.

LUE LISÄÄ!

WWW.SEAMK.FI/HAKU

> Geronomi (AMK)
MONIMUOTOKOULUTUS

SeAMK
SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Yhteishaku 16.3.-6.4.2016

Kansainvälisyysosaaminen kulkee läpi koulutuksen, se ilmenee kielitaitona ja kulttuuriosaamisena. Olemme saaneet Hollannin Windesheimin yliopiston kumppanuusyliopistoksi, johon voimme lähettää vuosittain opiskelijoita kolmen kuukauden vaihtoon.

Pohjalainen mentaliteetti: ”hyvää tavoittelemme, mutta priimaa pakkaa tulemaan” näyttää olevan gerotiimilaisten mottona!

Kuvassa Gerotiimi:
vasemmalta Päivi Rinne, Anna-Kaarina Koivula, Marita Lahti, Kari Jokiranta, Elina Hietaniemi ja Jenni Kulmala.

VANHUSTYÖN ASIAANTUNTIJAKSI

AMK-TUTKINTO (monimuoto)

Vanhustyö | Geronomi (AMK)

YLEMPI AMK -TUTKINTO

Vanhustyö | Geronomi (ylempi AMK)

Lisätietoja samk.fi/haku

Satakunnan ammattikorkeakoulu

HYÖDYNÄ JÄSENETUSI!

Akavan Erityisalat tarjoaa jäsenyhdistystensä jäsenille monipuolisia ja hyödyllisiä etuja. Kun kuulut Suomen Geronomiliittoon, sinulla on seuraavat jäsenedut käytössäsi.

- EDUNVALVONTA
- TYÖTTÖMYYSTURVA
- URA- JA TYÖNHAKUPALVELUT
- MAKSUTTOMAT JÄSENKOULUTUKSET
- PERHE- JA PERINTÖ-OIKEUDELLINEN-NEUVONTA
- MATKUSTAJAVAKUUTUS
- VAPAA-AJAN TAPATURMAVAKUUTUS
- VASTUU- JA OIKEUS-TURVAVAKUUTUS
- LIITON JULKAISUT
- A-LOMIEN TUETUT LOMAT
- APURAHAT
- OSTOEDUT YHTEISAKAVALAISEN JÄSENEDET.FI -PALVELUN KAUTTA

Jäsenedet.fi-palvelun kautta saat etuja mm. matkustamiseen ja lomailuun mm. hotelleista, kylpylöistä ja hiihtokeskuksista, liikuntaan, vapaa-aikaan ja kuntoutukseen, kauneudenhoitopalveluista, lääkäripalveluista, optikkoliikkeistä ja jopa silmäkirurgiasta, outlet-liikkeistä, kultasepäliikkeistä, verkkokaupoista sekä monista merkkituotteista, esim. laukuista, lippukaupoista, oopperasta, teatterista, lehdistä sekä kirjoista, kodinkone-, huonekalu- ja sisustusliikkeistä, rakentamisen ja remontoinnin palveluista jopa talopaketteihin.

JÄSENKORTILLA SAAT ALENNUSTA MYÖS TEBOILIN POLTTOAINEISTA SEKÄ MUITA VAIHTUVIA TARJOUKSIA.

Suurempaa taitoa saa hakea

Vanhustyö yksilöllisen vanhuuden mahdollistajana on tämän päivän ja tulevaisuuden suunta. Alalla on tarjolla paljon mahdollisuuksia, kohtaamisia ja uusia tarinoita joka päivälle. Ole mukana vaikuttamassa, luomassa positiivista muutosta ja korostamassa itsemääräämisoikeutta ja vapautta.

Ole mukana vanhustyön kehittämisessä. Opiskele itsellesi geronomin tutkinto Metropolia Ammattikorkeakoulussa.

Hae paikkaa kevään ja syksyn yhteishaussa 2016, sähköinen hakulomake opintopolku.fi

metropolia.fi/haku

Kulttuuri
Liiketalous
Sosiaali- ja terveysala
Tekniikka

Etsii ja kehittää omaishoitoa pääkaupunkiseudun muuttuvassa ja monikulttuurisessa toimintakentässä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Haasteena mm. etäomaishoidon, väestön ikääntymisen ja hoivan ja ansiotyön yhteensovittamisen kysymykset.

POLLI tuo esille ja tukee omannäköistä omaishoitoa.

Toiminta-alueemme on Helsinki ja Vantaa.

Olemme Sinua varten
www.polli.fi sekä
Facebook/POLLI

**POLLI, Pasilan puistotie 8,
00240 Helsinki
040 533 2710
www.polli.fi**

Pääkaupunkiseudun Omaishoitajat ja Läheiset ry – POLLI

Pääkaupunkiseudun Omaishoitajat ja Läheiset ry – POLLI

TILAA SATEENKAARISENIORI-TIETOISKU!

**Kohti yhdenvertaisia
ikäkääntyneille suunnattuja
palveluita**

**MATERIAALI-
PAKETTI**

10 min

**AJATUSTEN
VAIHTO JA
KESKUSTELU**

10 min

**HALUAISIN
PYSTYÄ
KERTOMAAN
-VIDEO**

23 min

TIETOVISA

10 min

***“Tämä koulutus antoi
paljon vinkkejä ja todella
herätti miettimään asioita
vähän laajemmin.”***

Maksuton ja elämyksellinen Sateenkaari-seniori-tietoisku tuo esiin sukupuoli- tai seksuaalivähemmistöön kuuluvien ikäihmisten äänen ja antaa vinkkejä yhdenvertaisuuden edistämiseen. Tilaa tietoisku työpaikallasi, avoimiin tilaisuuksiin, opiskelijoille tai vaikka kuntapäätäjille.

**Outi.Tjurin@seta.fi
p. 050 462 4212
seta.fi/yhdenvertainen-vanhuus**

Setan Yhdenvertainen vanhuus II -projekti edistää yhdenvertaisuutta ja tekee ikäihmisten sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuutta näkyväksi. Olemme osa RAY:n Eloisa ikä -ohjelmaa.

